

Abstract

This thesis examines memory and identity in a Danish football club founded by Turkish immigrants, Vatanspor. Based on existing literature about immigrant football clubs and theories of memory and symbolic ethnicity, three semi-structured interviews were conducted. The chairman, a former coach, and a current player were interviewed and gave their perspective on how the Turkish heritage is displayed in the club today and how they would characterise the club's identity in general. An analysis of the interviews showed that the club no longer functions as a community based on Turkish culture, but rather on a shared experience of feeling different as part of a minority. The Turkish heritage is still present in the name and club logo, but it no longer represents a direct link to the home country. For the current players it is a nostalgic representation of the founders and the work they put in the establishment of the club. The analysis also showed that a central part of the identity of the club is that they have to do more than their Danish peers to obtain success and acknowledgement on and off the football field, because of their ethnic background.

Indholdsfortegnelse

1 Indledning	3
2 Forskningsoversigt	4
3 Casebeskrivelse	9
3.1 Problemformulering	9
4 Centrale begreber og analytiske greb	10
4.1 Diaspora og symbolsk etnicitet	10
4.2 Migranter, flygtninge og gæstearbejdere	13
4.3 Kollektiv erindring	14
4.4 Opsamling	17
5 Interviews	18
5.1 Om de tre interviewpersoner	18
5.2 Om interviewprocessen	19
6 Analyse	20
6.1 Fra tyrkisktalende fællesskab til indvandrerklub	20
6.2 Sportslige ambitioner over national eksklusivitet	23
6.3 Hvordan er det tyrkiske til stede i klubben i dag?	26
6.4 ”Vi er bagud 0-1 fra start”	31
6.5 Det gode eksempel	34
6.6 Opsamling	36
7 Diskussion	40
8 Konklusion	45
Referencer	47

1 Indledning

2165 kilometer. Det er den omtrentlige fugleflugtsafstand fra Tyrkiets største by, Istanbul, til Aarhus-bydelen Brabrand. Men i et lille klubhus ved siden af Sødalskolens boldbane kan afstanden ved første indtryk synes kortere. Her holder Vatanspor til, en lille fodboldforening stiftet af tyrkiske indvandrere i 1989. Klubbens logo, et omrids af Tyrkiet i flagets farver, inklusive stjerne og halvmåne, pryder klubhusets væg. Også navnet afslører hurtigt for fodboldinteresserede at klubben har en eller anden forbindelse til landet mellem Europa og Asien. Men den, der åbner døren og tilbyder en kop kaffe, er førsteholdets pæredanske holdleder. Alt er måske ikke så tyrkisk, som det kan se ud til udefra?

Vatanspor er blot én af en række fodboldklubber i DBU's turneringer, der er stiftet af indvandrere eller efterkommere med en specifik etnicitet. Der findes klubber med albansk, bosnisk, makedonsk og somalisk baggrund og sikkert mange flere. Vatanspor skiller sig ud ved at have spillet flere sæsoner i Danmarksserien, som på daværende tidspunkt var landets fjerdebedste række. Klubben var endda i én af sæsonerne med i kampen om oprykning til 2. division helt til det sidste. Langt de fleste lignende klubber i Danmark spiller længere nede i serierækkerne.

Kan klubben noget særligt? Dette projekt forsøger at tegne et billede af, hvordan Vatanspors medlemmer opfatter klubbens identitet. Det er en historie om, hvordan et tyrkisktalende fællesskab har udviklet sig til at være en fodboldklub med plads til alle, uanset nationalitet. En fortælling om skulle gøre noget ekstra for at opnå samme anerkendelse som andre klubber eller blot for at passe ind. Og om, hvordan nuværende spillere bevarer tyrkiske symboler af respekt for de tidligere generationer, selvom de ikke selv har nogen tilknytning til landet.

Gennem interviews med personer fra klubben undersøges klubbens kollektive erindringer for at nærme sig et svar på, hvordan medlemmerne opfatter deres klub og hvordan de tror, deres modstandere opfatter dem. Det kan være med til at tegne et billede af en såkaldt minoritetsforening i Danmark, og hvordan den ser sig selv og sin rolle som en del af samfundet.

Vatanspor har ikke enestatus som 'indvandrerklub', men som case kan den være med til at give et udsnit af det store billede. Historisk er lignende klubbers identitet blevet undersøgt i udlandet, men i vid udstrækning ikke i Danmark. Vatanspor har tidligere været fokus for mange projekter om integration og idræt generelt, men der mangler det historiske blik på en sådan forenings identitet.

Det kommer vi forhåbentlig nærmere i dette projekt.

2 Forskningsoversigt

Fodboldklubber stiftet af immigranter har eksisteret næsten lige så længe, som sporten har været organiseret. På trods af, at nogle af disse klubber er mere end 130 år gamle og gennem årene har domineret de nationale turneringer, blev koblingen mellem fodbold, diaspora og national identitet først for alvor en del af forskningslitteraturen i løbet af 1990'erne. Med udgangspunkt i irske immigranter i Skotland, var særligt Joseph M. Bradley og senere John Kelly frontløbere, da de undersøgte "irishness" blandt fodboldsupportere i højlandet. Den indledende forskning fokuserede mere generelt på fodboldnationen Skotland, og hvordan de irske immigranter fandt sig til rette i det miljø (Bradley, 1994; Bradley, 1996). Senere bliver fokus mere specifikt på de klubber, som er stiftet af immigranter, eksempelvis Celtic FC i Glasgow og Hibernian FC i Edinburgh (Bradley, 2006; Kelly, 2007; Kelly & Bradley, 2019). Et nærmere kig på referencerne i Bradleys tidlige udgivelser viser, at både sociale, religiøse og politiske forhold har spillet en rolle i koblingen mellem fodbold og identitetsskabelse i Skotland (Bradley, 1994; Bradley, 1993). Tidspunktet for etableringen af forskningsfeltet er formentlig en konsekvens af en større tendens, nemlig det øgede fokus på nationalisme og national identitet, der gennem 1980'erne for alvor blev en del af videnskabens verden.

Dette afsnit vil gennemgå den hidtidige behandling, fodboldklubber stiftet af diasporaer har fået i forskningsmiljøet. Forskningen har afdækket et stort geografisk område og formål, metoder og konklusioner har ligeledes været meget forskellige. For at skabe overblik over feltet, vil jeg i det følgende fremhæve de, efter min mening, fem vigtigste konklusioner, som kan bruges fremadrettet i en historisk analyse af diasporafodboldklubber. De fem temaer vil blive præsenteret med eksempler fra forskningslitteraturen. Det vil forhåbentlig give et indtryk af, at det er mange forskellige problemstillinger, der er arbejdet med i forhold til disse fodboldklubber og at disse problemstillinger kan være påvirket af både lokale, nationale og internationale forhold. Afsnittet skal ikke læses som en fuldstændig endevendende historiografi, men som den nødvendige baggrundsviden før videre analyse.

Fra indledningen i Skotland i 1990'erne har forskningen frem til i dag bredt sig geografisk til større områder. Med den nye geografi følger også nye problemstillinger med andre særpræg. En gennemgang heraf kan som nævnt opsummeres i fem temaer eller konklusioner, som på hver sin måde kan bruges til at analysere forholdet mellem identitet og fodbold i immigrantsamfund verden over.

Første tema omhandler *identitet og tilhørsforhold*. Fodboldklubber stiftet af immigranter fra samme område fungerer i flere tilfælde som et samlingssted, hvor individer med samme etniske baggrund kan dele oplevelser og udtrykke en fælles identitet. Det er eksempelvis tilfældet blandt irerne i

Skotland, der giver udtryk for, at Celtic FC og Hibernian FC giver dem et trygt sted at lade deres 'irishness' fylde mere i deres identitet (Bradley, 2006; Kelly, 2007). Det er værd at bemærke, at det blandt disse supportere ofte er lokale forhold, der påvirker deres identitet. Mange identificerer sig i forhold til andre, og her betyder den lokale rivalisering mellem Glasgow og Edinburgh mere end den etniske eller religiøse rivalisering mellem irere og briter eller katolikker og protestanter (Kelly, 2007). Også i Australien spiller fodboldklubber en rolle i dannelsen af identitet blandt immigranter. Italienske immigranter i Sydney bruger fodbolden som identitetsmarkør og samlingssted, og sporten kommer for mange til at fylde mere end den gjorde, da de boede i Italien (Klugman & Ricatti, 2019). Fodboldklubberne er også med til at skabe et fællesskab på tværs af generationer – de 'nye' italienere føler sig som " [...]part of 'La grande famiglia del calcio' (the grand family of football) " (Klugman & Ricatti, 2019, s. 517). Klubben APIA Leichhardt FC fra Sydney fungerer også som et socialt mødested, hvor folk med forskellige sociale og arbejdsmæssige baggrunde kan finde sammen. Fodbold om søndagen bliver endda sammenlignet med kirkegangen i forhold til hvor vigtigt et ritual, det bliver blandt italienerne (Ricatti & Klugman, 2013). Som i Skotland er tilfældet ofte, at immigranter identificerer sig i forhold til andre. I Australien kan det være som tilhænger af den sport, europæerne kalder fodbold og de lokale for 'soccer'. Det beskrives som en minoritetssport, 'et udenlandsk spil', som er mindre populært end nationalsporten, det mere rugbylignende australsk fodbold (Klugman & Ricatti, 2019). Selve sporten kan altså også være identitetsskabende hos immigranter, når de slår sig ned i et nyt land. Samme tendens ses blandt andet i USA og Canada, hvor 'soccer' også er en mindre sport, som dyrkes af mange med europæisk eller latinamerikansk immigrantbaggrund (Van Rheenen, 2009; Fielding, 2017; Bunk, 2015). Også i USA og Brasilien bliver immigranternes fodboldklubber betragtet som sociale foreninger, der bringer folk sammen gennem velgørende og kulturelle aktiviteter (Mourlane, 2021). Der skabes dermed et fælles tilhørsforhold lokalt, som kan give immigranter øget fællesskabsfølelse på tværs af sociale baggrunde.

Andet tema kan gives overskriften *kulturel repræsentation*. En del af det identitetsskabende ved fodboldklubber stiftet af immigranter sker gennem præsentation og bevaring af en kulturel arv. Klubber kan med symboler som eksempelvis logo og trøjefarver repræsentere oprindelseslandets kultur. Det kan også være gennem ritualer som fansange eller bestemte fejring, at klubben eller dens tilhængere er med til at sikre en fortsat forbindelse til deres oprindelsesland. Hos de skotske klubber, Celtic FC og Hibernian FC, er det irske ophav fremtrædende i både navn, logo og deres grønne og hvide klubfarver. Celtic FC har eksempelvis en firkløver i logoet, mens Hibernian FC har en harpe. Netop harpen har været omdiskuteret, og den var faktisk helt fjernet fra logoet fra 1950'erne og frem til år 2000.

Det står ikke klart, om klubbens præsident, der stod bag ændringen af harpeloget, gjorde det af kommercielle årsager, eller det var med anti-irske eller anti-katolske motiver (Kelly, 2007). Kelly påpeger dog, at klubbens 'irishness' under alle omstændigheder bliver mindre udpræget gennem 1900-tallet. En lignende udvikling ses i de australske 'soccer'-klubber. Her satte fodboldforbundet, i et forsøg på at gøre sporten mere mainstream, gang i en 'de-etnisering' af de klubber, som var stiftet af immigranter (Ricatti & Klugman, 2013). Der blev indført et forbud mod nationale symboler og flag, så klubberne fremstod mindre etniske og mere australske. Ricatti og Klugman (2013) viser gennem interviews med italienske immigranter, hvordan den manøvre medførte en følelse af tab af historie, erindringer og fælles oplevelser blandt tilhængere af disse klubber. Desuden antydes det, at en faldende interesse for de lokale kampe kan skyldes netop denne 'de-etnisering' (Ricatti & Klugman, 2013). I Sydamerika viste mange klubber også gennem klubfarver og logoer et tilhørsforhold til deres europæiske oprindelsesland, oftest Italien. Mange blev dog tvunget til at skifte farver og navne ud, da Brasilien indgik på de allieredes side under 2. verdenskrig, og Italien dermed blev fjenden (Mourlane, 2021). Også i USA blev det italienske præg af fodboldklubberne nedtonet, efterhånden som århundredet skred frem. Der gives i litteraturen altså forskellige eksempler på, hvorfor den kulturelle repræsentation ofte er blevet mindre udpræget med tiden. Det kan være af kommercielle eller politiske årsager, men også blot et led i en almindelig integrationsproces, hvor næste generations forhold til oprindelseslandet ikke er det samme som udvandrernes. Et lidt særligt eksempel på kulturel repræsentation findes hos den chilenske klub, Club Deportivo Palestino, som blev stiftet af palæstinensiske immigranter i 1916. Tilhængere af klubben, også dem uden noget umiddelbart tilhørsforhold til Palæstina, benytter slagsange som repræsentant for den frihedskamp, hjemlandet deltager i (Achondo, 2021). Det er sange, som ikke umiddelbart har referencer til Palæstina eller Mellemøsten i teksten, der benyttes som kulturel repræsentation for denne frihedskamp. Klubben fastholder desuden gennem farver og trøjer et palæstinensisk og arabisk særpræg (Schwabe, 2019).

Tredje tema handler om fodboldklubbernes evne til at skabe *transnationale netværk*. Øget globalisering og moderne teknologi har skabt mulighed for, at fans på tværs af verden lettere kan komme i kontakt med hinanden. I USA har mange mexicanske immigranter stiftet fodboldklubber, som har en tæt forbindelse til den lokale hjemstavnsforening. Klubben er med til at lave arrangementer og indsamlinger til støtte for den 'puebla', stifterne er udvandret fra (Bavoni, 2020). Fodbolden er i dette tilfælde med til at skabe det, Bavoni kalder translokale forbindelser. Altså en tæt knytning mellem eksempelvis et nabolag i Chicago og en lille landsby i Michoacán i Mexico. Diasporaklubberne giver medlemmer og tilhængere muligheden for at oprette eller bevare en forbindelse til oprindelseslandet.

Eksempelvis har eksjugoslaver i Australien forbindelse til fangrupper i Kroatien. Den interne rivalisering blandt Balkan-emigranterne eksisterer fortsat i deres nye hjemland, hvor serbere og kroater ikke vil spille med eller mod hinanden (Kampmark, 2018).

Fjerde større tema fokuserer på *inklusion og integration*. Når fodboldklubberne deltager i lokale turneringer, skabes interaktioner med andre klubber med andre baggrunde og muligheden for nye relationer opstår. Sport har gennem mange år bidraget til integration i samfundet generelt, og det fylder en del i forskningslitteraturen. I Weimarrepublikkens Tyskland var polske minearbejdere i Ruhr-distriktet en stor del af den lokale fodboldscene, og integrationen blev betragtet som vellykket. Det var dog kun i den forholdsvis korte periode fra 1. verdenskrigs slutning til nazisternes overtagelse. Før og efter var fodbolden mere nationaliserende og styrkede immigranternes polske identitet (Blecking, 2015). Det er et eksempel på, at fodbold og sport ikke altid er lige effektivt i forhold til at styrke integrationen. I dansk kontekst har særligt Sine Agergaard undersøgt, hvordan idrætsforeninger og integration kan gå hånd i hånd (Agergaard, 2013). Agergaard, Ryom og Toft (2019) har også specifikt undersøgt en dansk diasporafodboldklub, nemlig Vatanspor fra Brabrand, som er stiftet af tyrkiske immigranter. De viser, med udgangspunkt i Robert Putnams teorier om social kapital, hvordan en etnisk idrætsforening ved at skabe stærke interne forbindelser også er med til at udvikle forbindelser til andre foreninger, virksomheder eller lignende grupperinger. Hos Putnam opdeles social kapital i det, han kalder henholdsvis *bonding* (sammenknyttende) og *bridging* (brobyggende). Sammenknyttende social kapital findes *internt* og fokuserer på at skabe en eksklusiv identitet og en homogen sammensætning af medlemmer. Brobyggende social kapital findes *mellem* grupper og fokuserer på at skabe forbindelser på tværs af sociale grupper, klasser, religion eller lignende sociodemografiske karakteristika (Agergaard, Ryom, & Toft, 2019). Idrætsforeningen kan være platform for deling af netværk også uden for klubben, eksempelvis i forhold til at skaffe arbejdspladser til hinanden. I modsætning hertil står såkaldte 'majoritetsforeninger', hvor der ofte sker en social opdeling i etniske grupper, som ikke medfører samme niveau af tillid og gensidighed (Agergaard, Ryom, & Toft, 2019). Skeptikere vil hævde, at klubber som Vatanspor ikke er med til at fremme integrationen, da det er en 'segregeret' aktivitet, altså opdelt og adskilt fra resten af samfundet. Forskning fra Danmark og Norge viser, at dette sjældent er tilfældet, og at sporten er et effektivt middel til integration, også selvom den foregår 'segregeret' (Agergaard, Ryom, & Toft, 2019; Walseth, 2016).

Femte og sidste tema er klubbernes mulighed for at få *politisk betydning*. Udover at være en kulturel platform, kan diasporafodboldklubber i visse tilfælde også være platform for politisk aktivisme. Det tydeligste eksempel på dette fra forskningslitteraturen er den chilenske klub CD Palestino, hvor klub

og tilhængere som nævnt gør opmærksom på Palæstinas frihedskamp (Schwabe, 2019). Relevansen af dette tema afhænger i nogen grad af klubbens størrelse, da det kan være svært at få et politisk budskab frem, hvis meget få personer ser det. Desuden kræver det også et ønske fra klubbens side om at fremme en politisk sag, hvilket ikke altid er tilfældet.

Disse fem temaer er ifølge forskningslitteraturen på hver sin måde med til at karakterisere en fodboldklub, der er stiftet af immigranter. Temaerne kan være mere eller mindre i spil, alt efter hvilken fodboldklub, der undersøges. Som nævnt findes denne slags fodboldklubber i det meste af verden, hvilket nødvendigvis gør, at forskellige samfundsmæssige faktorer har betydning for, hvor relevant hvert enkelt tema er i en given klub. Grundlæggende burde det dog med udgangspunkt i disse temaer være muligt at finde frem til en karakteristik af en udvalgt fodboldklub, som er stiftet af immigranter.

3 Casebeskrivelse

Fodboldklubben Vatanspor blev stiftet i 1989 af en gruppe unge med tyrkisk baggrund. Klubben har i dag et klubhus ved Sødalskolen i Brabrand, hvor de også spiller deres hjemmekampe. Stifterne spillede oprindeligt fodbold sammen i et aktivitetscenter, hvorefter de besluttede at lave deres eget hold og egen klub. Fra begyndelsen var det primært spillere med tyrkisk baggrund, der var i klubben, selvom alle i princippet var velkomne. Det sportslige niveau var i mange år ikke højt, spillerne var der mest for hyggens skyld og klubbens førstehold spillede Serie 3 som det højeste.

I 2008 fik førsteholdet ny træner, som med erfaring fra højere niveau fik sat skub i den sportslige udvikling. På fire år gik holdet fra at spille Serie 3 til at spille Jyllandsserie, og den hidtidige top nåedes et par år senere med et ophold i Danmarksserien. Første sæson endda med en andenplads i puljen til følge. På spillersiden har udviklingen også været stor, og der er i dag mange forskellige etniske baggrunde repræsenteret. Eksempelvis er der nu blot tre spillere på førsteholdet, som har tyrkisk baggrund, mens også spillere med blandt andet somalisk, palæstinensisk, bosnisk og argentinsk baggrund repræsenterer holdet.

Den tyrkiske oprindelse er til stede eksempelvis i klubbens logo, der er et omrids af Tyrkiet udfyldt med rød-hvide farver, halvmåne og stjerne. Selve klubnavnet vidner også fortsat om den tyrkiske oprindelse. 'Vatan' betyder hjemland eller fædreland og 'spor' betyder sportsklub på tyrkisk. Derudover serveres tyrkisk kebab til hjemmekampe, hvor mange af klubbens oprindelige spillere trofast møder op. En af stifterne er formand for klubben og har været det siden starten i 1989.

Disse spor fra fortiden er altså fortsat til stede, men hvilken rolle spiller de i klubben og for spillerne? Med udgangspunkt i forskningslitteraturen har jeg interviewet centrale personer i klubben. Gennem en analyse af disse interviews vil jeg forsøge at vise, hvordan man jævnfør forskningslitteraturen kan karakterisere klubben og klubbens identitet.

3.1 Problemformulering

På baggrund af ovenstående forskningsoversigt og korte casebeskrivelse ønskes følgende problemformulering undersøgt og besvaret:

Hvordan opfatter spillere og andre aktive medlemmer fodboldklubben Vatanspors identitet, og hvilken betydning har den tyrkiske oprindelse for denne identitet?

4 Centrale begreber og analytiske greb

I forsøget på at besvare ovenstående problemformulering er der foretaget en række interviews med centrale personer fra Vatanspor. Inden den videre analyse af disse interviews er det nødvendigt med en afklaring af en række begreber. Følgende afsnit vil præsentere, definere og sætte begreberne i kontekst, inden de kan anvendes i en efterfølgende interviewanalyse. Begreberne sættes altså i kontekst af problemformuleringen, der har fokus på identitet og identitetsdannelse. Problemformuleringen er som nævnt udformet med udgangspunkt i forskningsoversigten. Følgende vil forsøge at specificere de centrale temaer derfra, så det med litteraturen som støtte bliver muligt at analysere den specifikke case, fodboldklubben Vatanspor udgør. Formålet er ligeledes at fastslå de begreber, der har betydning for identiteten og identitetsdannelsen i fodboldklubben, så de kan benyttes i den videre undersøgelse af den indsamlede empiri.

Begreberne omhandler både grupper og individer, men der vil typisk være fokus på sammenhængen mellem de to – og hvordan individuel identitet og gruppeidentitet kan påvirke hinanden. Det vil blive diskuteret, hvordan begreberne kommer i spil i forhold til identitet. Det vil også blive beskrevet, hvordan de enkelte begreber kan findes i en fodboldklub som Vatanspor, og hvilken betydning de eventuelt kunne have på klubbens samlede identitet.

4.1 Diaspora og symbolsk etnicitet

Første begreb er diaspora. Det defineres i de fleste ordbøger som ”en gruppe mennesker, som spredes fra ét oprindeligt land til andre lande, eller selve denne handling” (Cambridge Dictionary, 2023). Oprindeligt blev Diaspora benyttet om det jødiske folk, mens begrebet i dag også omfatter andre befolkninger, der er udvandret fra deres oprindelsesland. Dermed kan eksempelvis personer med tyrkisk baggrund i Danmark også omfattes heraf. Diaspora dækker bredere over forskellige minoritetsbefolkninger, da der ikke skelnes mellem årsagerne til deres udvandring, som både kan være frivillig og ufrivillig. Rogers Brubaker (2005) præsenterer tre kriterier, som skal opfyldes, før der er tale om en diaspora. De tre kriterier er 1) geografisk spredning, 2) orientering mod hjemlandet, og 3) opretholdelse af grænser. Geografisk spredning er bredest accepteret og mest ligetil. Det diskuteres dog, hvorvidt der skal være tale om tvungen forflyttelse eller frivillig, og om det kan være nok med forflyttelse inden for landets grænser. Næste kriterie dækker over en orientering mod et hjemland, som autoritet og kilde i forhold til værdier, identitet og loyalitet. I tidligere akademiske diskussioner var dette definitions-kriterie det vigtigste, mens Brubaker fremhæver, at andre mener, at dette fokus udelukker for mange befolkninger fra definitionen. Tredje kriterie om opretholdelse af grænser

omhandler bevaringen af en særlig identitet i forhold til det nye land og det nye samfund. Det kan ske både som en bevidst modarbejdelse af assimilation eller som en utilsigtet konsekvens af social eksklusion. For de fleste er denne grænse uundværlig i definitionen af diaspora, da den er afgørende for, at der kan tales om et distinkt samfund, noget som adskiller sig fra resten (Brubaker, 2005). Nogle mener dog, at det i stedet for opretholdelsen af grænser er nedbrydningen af dem, som er centralt for definitionen af diaspora. Denne holdning er især fremtrædende i forskning om transnationalisme og har udspring i idéen om, at identitet i diaspora oftest opleves gennem forskellighed (Brubaker, 2005). Denne oplevede forskellighed, der påvirker identiteten i en diaspora, kan siges at være afhængig af graden af tilknytning til oprindelseslandet. Det kan eksempelvis være, at orienteringen mod hjemlandet er mindre udtalt i anden generation end i første. For nogle kan tilknytningsgraden være stærk og indeholde en længsel om at vende tilbage til oprindelseslandet, mens den for andre kan være forholdsvis svag og nærme sig det, sociologen Herbert Gans, kalder en *"symbolsk etnicitet"* (Gans, 1979).

Gans baserer begrebet på den udvikling, han har observeret blandt tredje og fjerde generation af jøder og italienere i USA – de, som er efterkommere af den såkaldte "New Immigration" fra slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet. For dem i tredje eller fjerde generation er bedste- eller oldeforældrenes etniske kultur nu blot et svagt minde eller en eksotisk tradition, som holdes ved lige gennem museer eller festlige arrangementer. Traditionerne har ingen funktionel betydning for de nye generationer, som oftest heller ikke har hverken direkte eller indirekte forbindelse til hjemlandet (Gans, 1979). Gans påpeger, at immigranterne og deres efterkommere gennem akkulturation og assimilation integreres, og det netværk, der var baseret på fælles etnisk oprindelse, mister sin betydning. Eksempelvis nævner han, at mange nu arbejder for store virksomheder, hvor alle etniciteter er blandet – det samme er ofte gældende i forstæderne, hvor de mødes med naboer i forbindelse med politiske aktiviteter eller foreningsaktiviteter. De etniske politiske organisationer er ikke længere udbredte, mens de enkelte politikere heller ikke i lige så høj grad vægter deres etniske oprindelse. På trods af denne udvikling, hvor traditionerne mister betydning og de etniske forbindelser bliver svære at få øje på, opfatter de nye generationer sig fortsat som 'etniske', hvad enten det er religiøst eller sekulært (Gans, 1979). Fokus har dog, ifølge Gans, flyttet sig fra kulturer og organisationer til identitet, som han simpelt definerer som *"the sociopsychological elements that accompany role behavior"* (Gans, 1979, s. 8). Han arbejder efterfølgende ud fra følgende hypotese, om at:

"people are less and less interested in their ethnic cultures and organizations – both sacred and secular – and are instead more concerned with maintaining their ethnic identity, with the feeling of

being Jewish, or Italian, or Polish, and with finding ways of feeling and expressing that identity in suitable ways.” (Gans, 1979, s. 7)

Særligt den sidste del af hypotesen indeholder nogle nøgleord, nemlig at den etniske identitet udtrykkes på en, for de nye generationer, passende måde. De etniske bliver stadig opfattet som sådan af andre, men forventningerne til en bestemt adfærd baseret på etnicitet er mere eller mindre forsvundet. Derfor har de muligheden for selv at bestemme, hvornår og hvordan rollen som etnisk skal spilles – altså udtrykkes på en passende måde. I modsætning til immigrantgenerationen og deres børn, har de efterfølgende generationer ikke automatisk haft etniciteten som anker for deres identitet, men de har i stedet kunne skabe deres egen fra bunden. Her kommer ”suitable ways” igen ind i billedet, for de fleste vælger at udtrykke deres identitet, så den ikke skaber problemer for deres øvrige livsførelse (Gans, 1979). Når folk har mere eller mindre fri mulighed for at udtrykke deres identitet, skaber det mange individuelle, etniske identiteter, som altså er mere fri af kulturelle praksisser og etniske netværk. Denne udvikling blandt tredje og fjerde generation kan, ifølge Gans, bedst beskrives af udtrykket *symbolsk etnicitet*. Det karakteriseres overordnet af en nostalgisk troskab til immigrantgenerationens eller oprindelseslandets kultur. Denne trokabsfølelse kan være rettet mod noget generelt eller specifikke traditioner, som ofte er idealiserede. Det beskrives som *”a love for and a pride in a tradition that can be felt without having to be incorporated in everyday behavior”* (Gans, 1979, s. 9). Det er altså ikke nødvendigvis noget, som påvirker dagligdagen eller dermed muligheden for at udtrykke den etniske identitet på en passende måde. Derimod kan det være et begreb, som også kan være i spil i Vatanspor. For hvordan ser medlemmernes forhold til deres respektive oprindelseslande ud? Har de et fælles forhold til Tyrkiet, som var stifternes oprindelsesland? Hvis ikke den direkte forbindelse er tydelig i de nye generationer, kan der derfor være tale om en identitet, der kan betegnes som symbolsk etnicitet.

Som det er tilfældet specifikt i forhold til den symbolske etnicitet, synes det også generelt at være udviklingen over tid, at tilknytningen til hjemlandet bliver svagere (Brubaker, 2005). En transnational identitet, både hos individer og grupper, påvirkes altså af, hvordan tilknytningen til oprindelseslandet er og kan ændres over tid. Dette kan også have betydning i Vatanspor. Klubben kan betragtes som en gruppe med flere forskellige etniske baggrunde og dermed forskellige etniske identiteter, der kan påvirke hinanden. Tidsaspektet kan derfor være vigtigt, når klubbens identitet undersøges. For hvordan kan klubbens identitet have forandret sig, i de mere end 30 år siden stiftelsen? Og hvordan har nye generationer påvirket klubbens identitet? Hvis udgangspunktet er, at tilknytningen til oprindelseslandet bliver svagere over tid, kan det være interessant at undersøge, om det tyrkiske i Vatanspor

fylder mindre i dag, end det gjorde for 30 år siden. Diasporabegrebets definitioner kan således være med til at beskrive, hvor stærk en tilknytning til oprindelseslandet, en gruppe besidder, hvilket ofte vil være med til at definere gruppens identitet.

4.2 Migranter, flygtninge og gæstearbejdere

I forlængelse af definitionen af og diskussionen om diaspora giver det mening at se nærmere på nogle af de mere specifikke begreber for personer, der kan være en del af en diaspora. Her er tale om migranter, flygtninge og gæstearbejdere, som kan være svære at skelne mellem uden faste definitioner.

Grundlæggende kan migranter betragtes som den overordnede kategori, som betegner alle personer, der er geografisk flyttet fra ét land til et andet, uanset årsagen. Alle flygtninge er altså også migranter, men ikke alle migranter er flygtninge.

Flygtning er et juridisk begreb, hvorfor der er lovgivning om, hvem der kan tildeles den status. FN's flygtningekonvention definerer flygtninge således: *"someone who is unable or unwilling to return to their country of origin owing to a well-founded fear of being persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a particular social group, or political opinion"* (The UN Refugee Agency, 2023). Flygtninge er altså tvunget til at forlade deres hjemland, af frygt for risikoen ved at blive. Økonomiske flygtninge er ikke dækket af konventionens definition, hvorfor de ikke nødvendigvis er sikret flygtninges rettigheder.

Begrebet gæstearbejdere dækker personer, der kommer til et andet land for at udføre et stykke arbejde. Det er et i udgangspunktet tidsbegrænset ophold, hvorfor denne gruppe måske ikke helt hører under migrantbegrebet. I slutningen af 1960'erne og starten af 1970'erne kom mange gæstearbejdere til Europa, herunder Danmark, fra Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien for typisk at arbejde på fabrikker. Det var hovedsageligt mænd, som senere blev indvandrere og også fik deres familier til landet (Den Store Danske, 2023).

De forskellige betegnelser kan have væsentlig betydning for den individuelle identitet, og hvordan et individ opfatter sig. Betegnelserne har ofte forskellige konnotationer, som for den enkelte kan være mere eller mindre ønskværdige. Derfor kan migrant-, flytning- eller gæstearbejderidentitet også fylde mere eller mindre, alt efter sammenhængen. Med andre ord kan identiteten ændres eller formes på en måde, så den passer ind i den nye sammenhæng. Individer kan bruge denne mere flydende identitet til at navigere i det sociale system, hvor det ikke nødvendigvis altid er en fordel at identificere sig som flygtning (Hack-Polay, Mahmoud, Kordowicz, Madziva, & Kivunja, 2021). Dette åbner for en

mere generel diskussion om vægtningen af objektive fakta og subjektiv identitet. Individer kan siges at have en base af faktuelle oplysninger med sig, eksempelvis fødselssted, alder og forældres oprindelse. Det er ting, der er svære at diskutere. Ofte kan hvert individ dog selv bestemme, hvilke elementer fra basen, der skal være dominerende og hvilke, der skal træde i baggrunden. Omverdenen og omverdenens opfattelser, heriblandt ofte fordomme, spiller dog også en rolle i forhold til, hvordan individets identitet ender med at blive sammensat. Et individ kan reagere på omverdenen og dens opfattelser ved at lade forskellige elementer fra basen fylde mere eller mindre, men det er ikke muligt at slippe for omverdenens opfattelser og dermed fordomme. Derfor er identitetsdannelsen ikke helt fri.

Men hvor går så grænsen for, hvad der kan ændres til lejligheden og hvad, der er fastbestemt? Generelt er dette en større diskussion, som ikke vil kunne ydes retfærdighed her, men det er interessant i forhold til, hvordan identiteten ser ud i en fodboldklub, med mange medlemmer, der har migrant- eller efterkommerbaggrund, og derfor muligvis har set det fordelagtigt at tilpasse deres identitet i det sociale landskab. Når en gruppes medlemssammensætning ændrer sig, er det interessant om skiftet i individuelle identiteter påvirker gruppens identitet. Hvor stor er forskellen i identitet fra førstegenerationsindvandrere til deres børn og børnebørn? Og kan de "overtage" eller videreføre en gruppeidentitet, uden den ændres markant? Det kan være interessante spørgsmål i casen Vatanspor, der blev stiftet af personer, der kom til Danmark gennem familiesammenføring. Et andet interessant spørgsmål er, om det betyder noget for identiteten, hvilken måde, gruppens medlemmer er immigreret på. Klubbens identitet kan altså være afhængig af, om de centrale medlemmer identificerer sig som migranter, flygtninge, gæstearbejdere eller efterkommere, og hvorvidt de vælger at lade den del af deres identitet fylde meget eller lidt, når de har med klubben at gøre. Gruppens kollektive identitet udformes gennem en forhandling mellem medlemmerne og deres fælles orientering. Derfor vil det være interessant at undersøge, hvordan hver enkelt medlems identitet udtrykkes i klubben. Det er nemlig medlemmernes handlinger, der betyder mest for, hvordan en gruppes kollektive identitet dannes (Melucci, 1995).

4.3 Kollektiv erindring

Ovenstående begreber, diaspora, symbolsk etnicitet og betegnelserne for forskellige typer af migranter, kan betragtes som en art identitetsmarkører. Selvom den enkelte som nævnt kan lade det fylde mere eller mindre, er de en del af vedkommendes baggrund, som ikke ændres. Det, der derimod kan påvirkes, er i stedet, hvordan den baggrund eller individuelle identitet kommer til udtryk. Til at undersøge dette kan begreberne historiebevidsthed og kollektiv erindring være nyttige, og de vil her

blive kort introduceret. Derudover vil det blive diskuteret, hvordan bevidsthed og erindring er med til at forme en identitet, både individuel og kollektiv.

For bedre at forstå de historiebrugsteoretiske begreber, er det nødvendigt med en kort introduktion til erindringsbegrebet. Følgende tager udgangspunkt i artikler af Anette Warring (2011) og Jan Assmann (1995), der fungerer som introduktionstekster til henholdsvis erindring generelt og kollektiv erindring specifikt. Begge forfattere arbejder videre på baggrund af Maurice Halbwachs' arbejde, mens Warring ligeledes forholder sig til Bernard Eric Jensens historiebrugsteoretiske idéer.

Erindring er et mangfoldigt begreb, hvorfor det nødvendigvis må være klart defineret, hvordan det benyttes. Erindring kan for det første både beskrive det, der erindres, og selve handlingen at erindre noget. Den har forskellige former, forskellige måder at overføres på og forskellige steder, den sker (Warring, 2011). I det følgende er det som nævnt særligt begreberne historiebevidsthed og kollektiv erindring og deres betydning for identitetsdannelse, som bliver gennemgået og diskuteret. Warring præsenterer historiebevidsthed med Bernard Eric Jensens definition deraf fra 1996, hvor det afgørende er samspillet mellem fortid, nutid og fremtid. Jensen siger, at *"fortiden er til stede i nutiden som erindring og fortidsfortolkning, og at fremtiden er til stede som et sæt af forventninger. Begrebet [historiebevidsthed, red.] retter altså opmærksomheden mod det menneskelige eksistensvilkår, at i en levet nutid indgår der altid såvel en erindret fortid som en forventet fremtid"* (Warring, 2011, s. 9). Disse tidsdimensioner kan bruges til at beskrive historiebevidsthedens forskellige funktioner. Den har en erindrende funktion, når det er fortidsfortolkning, der er fremherskende, mens det er henholdsvis en diagnosticerende og en anticiperende funktion, når det er nutid og fremtid, der undersøges. Desuden findes forskellige former for historiebevidsthed, hvor det her særligt er som personlig og kollektiv identitet, begrebet kommer i spil (Warring, 2011). Erindringsprocesser handler om at etablere betydningssammenhænge mellem det fortidige, nutidige og fremtidige. Det er centralt i både individuelle og kollektive identitetsdannelser. Erindring kan ses som en socialt konstrueret realitet, som grupper opretholder og overfører gennem deres institutioner. Det betyder ligeledes, at erindring altid er kollektiv, fordi den fortælles til os af andre, også selvom den omhandler begivenheder, kun vi var en del af. Erindringen kan fremstå individuel, fordi en person indgår i mange forskellige grupper, som den enkeltes erindringsregister bliver præget af. Hos Maurice Halbwachs er individuel erindring blot foreløbig og kommer først til at give mening, når subjektet sættes ind i sociale strukturer (Warring, 2011). Andre forskere har kritiseret Halbwachs for denne "anti-individualisme", og påpeget, at der altid er et subjekt, der erindrer. Barbara A. Miszal udtrykker i stedet nuancerne således: *"... while it is an individual who remembers, his and her memory exists, and is shaped by, their*

relation with, what has been shared with others and that it is, moreover, always memory of an inter-subjective past, of a past lived in relation to other people.” (Warring, 2011, s. 15). Her er pointen, at erindringer både er individuelle og kollektive, altså at individer erindrer i en social kontekst. Halbwachs fremhæver visse grupper som de vigtigste i forhold til at skabe denne sociale kontekst, blandt andet familie, nabolag, arbejdsfællesskab, politiske partier og foreninger. Når erindringer bruges til at skabe betydningssammenhænge mellem fortid, nutid og fremtid, kan processen som nævnt være identitetsskabende. Erindringer kan bruges som identitetsmarkører for den subjektive identitet, hvor noget fremhæves, og noget andet gemmes væk. Det kan i denne case være interessant at undersøge, hvordan sammenhængen mellem erindring og individuel identitet ser ud, ligesom det vil være relevant at høre, hvilke erindringer, der har en central plads i klubbens kollektive identitet. Hvordan disse erindringer kommer til udtryk blandt de enkelte gruppemedlemmer, kan ligeledes være interessant i forhold til at undersøge både individuel og kollektiv identitet.

Kollektiv erindring kan beskrives som fælles forestillinger om en gruppes fortid, baseret på en fælles identitet. Disse erindringer formes gennem interaktion mellem mennesker eller mellem mennesker og kulturelle artefakter og er påvirket af både kognitive og følelsesmæssige faktorer (Licata & Mercy, 2001). Der er altså en klar sammenhæng mellem kollektiv identitet og kollektiv erindring. Det gør det interessant at undersøge kollektive erindringer, hvis ønsket er at undersøge en gruppes kollektive identitet, og hvordan denne har udviklet sig. Ligeledes er det relevant at undersøge, hvordan nye erindringer, både individuelle og kollektive er med til at påvirke gruppens kollektive identitet.

Jan Assmann (1995) beskriver kulturel erindring og identitet, og hvordan den adskiller sig fra det, han kalder kommunikativ erindring eller 'hverdagserindring'. Begge er former for kollektiv erindring, og netop distinktionen mellem dem er relevant at få på plads inden en videre analyse. Kommunikative erindringer er ifølge Assmann karakteriseret ved, at de er forholdsvis uorganiserede, roller kan udskiftes og temaer ændres hurtigt. Personer kan eksempelvis optræde både som fortæller og lytter. Der er normer og 'husregler', men derudover findes altså en formløshed, som er med til at gøre kommunikationen mere uformel (Assmann, 1995). Det er gennem denne kommunikation, at hvert individ sammensætter en erindring, som er socialt afhængig og relaterer sig til en gruppe. Hver individuel erindring manifesterer sig altså i kommunikation med andre.

Assmann opererer som nævnt også med begrebet kulturel erindring, som er distinkt fra de oven for beskrevne kommunikative erindringer. Når erindringer går fra at være hverdagskommunikation til at blive mere organiserede, kan de falde i kategorien kulturelle erindringer. Assmann mener, at en

gruppe baserer sin sammenhængskraft på fælles erindringer, der giver mulighed for at genskabe gruppens identitet (Assmann, 1995). Når Assmann taler om grupper, beskriver han dem ofte som organiseret kultur, og det er gennem denne organiserede kultur, der opstår fælles erindringer. De kulturelle erindringer kendetegnes ved en distance fra det "hverdagsagtige". De ændres eksempelvis ikke over tid, men har deres "fixed point". Det kan være begivenheder, der erindres enten eksplicit gennem tekster, ritualer eller monumenter eller mere implicit gennem eksempelvis institutionel kommunikation. Assmann nævner seks forskellige karakteristika ved kulturel erindring, hvoraf særligt to er relevante i denne sammenhæng. Det første er relationen til gruppen. Den kulturelle erindring indeholder en vidensbank, hvorfra gruppen fremdrager det, der skaber sammenhold og gør den unik. Det sker typisk i form af en identitetsmarkør, der enten er positiv ("*We are this*") eller negativ ("*That's our opposite*"). Det andet interessante karakteristika er erindringens evne til at rekonstruere sig selv. Ingen erindring kan bevare fortiden, men den kan rekonstrueres i den nutidige kontekst, baseret på den nutidige viden og i en specifik situation. Selvom erindring altså er "fixed", kan den genskabes på forskellig vis, alt efter hvilket kontekst, den nutidige situation beforder (Assmann, 1995). Det vil i indeværende case være interessant at undersøge, hvordan gruppens erindringer kan beskrives. Er de primært kommunikative eller er de også kulturelle? Desuden er det muligt at undersøge, hvordan eventuelle kulturelle erindringer rekonstrueres af klubbens medlemmer.

4.4 Opsamling

Afsnittet havde til formål at klarlægge de begreber, der kan bruges som virkemidler i en analyse af de foretagne interviews. Det skal altså læses som et forsøg på at operationalisere de teoretiske begreber, så interviewsvarene kan analyseres med dem in mente. Afsnittet skal også ses som den baggrundsviden, der er nødvendig for at kunne diskutere interviewpersonernes svar.

Identitet, både individuel og kollektiv, fylder en del i alle tre interviews, hvor interviewpersonerne blandt andet er blevet bedt om at forholde til sig det tyrkiske ophav, medlemssammensætningen i dag og hvordan de tror, andre klubber opfatter Vatanspor. Svarene er en indgang til at diskutere, om og i så fald hvordan identiteten i Vatanspor tilpasses, så etniciteten kommer til udtryk på en passende måde i forhold til omverdenen.

I forhold til kollektiv erindring er interviewpersonernes anekdoter fra klubbens historie blevet indgangen til at diskutere, hvordan fortællingen om Vatanspor ser ud i dag. Det giver altså anledning til en diskussion om, hvordan fortiden er til stede i nutiden og hvordan den udtrykkes. Derudover kan det også være med til at vise, hvad klubbens historie betyder for den enkelte spiller eller træner.

5 Interviews

For at komme nærmere en besvarelse af indeværende problemstilling er der foretaget tre forskellige semistrukturerede interviews med personer i fodboldklubben Vatanspor. På baggrund af forskningsoversigten blev der udarbejdet en interviewguide, som kunne fungere som rettesnor og sikre, at hvert interview kunne bidrage til en opklaring af, hvordan interviewpersonerne opfatter klubbens identitet. Det semistrukturerede interview giver mulighed for at stille opfølgende spørgsmål, som kan sikre fyldestgørende svar. Spørgsmålene i interviewguiden berørte en række forskellige emner, der på hver sin måde kunne have betydning for, hvordan klubbens identitet opfattes af medlemmerne. Der var blandt andet spørgsmål om klubbens historie, medlemssammensætning, dagligdagen og om særlige aktiviteter eller traditioner. Desuden var der fokus på, hvordan medlemmerne selv beskriver klubben, samt hvordan de tror, andre klubbers medlemmer vil beskrive Vatanspor. Det er så vidt muligt tilstræbt at få konkrete eksempler, særligt når interviewpersonerne skulle beskrive dagligdagen i klubben, og hvordan de tror, andre klubbers medlemmer opfatter Vatanspor.

Interviewguiden blev som nævnt udarbejdet med udgangspunkt i forskningsoversigten. Foruden et ønske om at vide noget generelt om både interviewpersonerne og klubbens historie, havde guiden fokus på, hvordan klubbens tilhørsforhold til oprindelseslandet ser ud, hvordan den tyrkiske kultur er eller har været repræsenteret i klubben, og hvilken rolle klubben spiller i lokalsamfundet i forhold til inklusion og integration. Der var desuden fokus på de enkelte medlemmers forhold til klubben og det, den i deres øjne repræsenterer. Interviewguiden var den samme i alle tre interviews, men den semistrukturerede form tillader som nævnt variationer, alt efter hvad den aktuelle interviewperson formodes at vide mere eller mindre om.

5.1 Om de tre interviewpersoner

Interviewpersonerne har alle en central rolle i fodboldklubben Vatanspor. De er udvalgt på baggrund af deres rolle i klubben. Efter den indledende kontakt var ønsket at interviewe tre personer. Én skulle kunne fortælle om klubbens stiftelse og historie siden, én om alt det, der foregår omkring holdet i dag og den sidste om, hvordan det er at være aktiv spiller i Vatanspor. Disse ønsker blev fremlagt for kontaktpersonen, Volkan, som fandt de relevante personer og arrangerede interviews med dem.

Første interviewperson er Mustafa, som er formand i klubben og var med til at stifte den i 1989. Han har været med fra starten og kan derfor give et billede af klubbens udvikling siden. Han er født i Tyrkiet og kom til Danmark gennem familiesammenføring, efter hans far var gæstearbejder. Som

medstifter af klubben kan han beskrive, hvorfor og hvordan klubben blev stiftet, og hvordan indstillingen var dengang. Som formand har han stadig en central position, men han er ikke så tæt på de nuværende spillere.

Anden interviewperson er Volkan, tidligere træner gennem 15 år indtil han stoppede for nylig. Nu bærer han den selvopfundne titel 'head of football' og fungerer som en slags konsulent eller mentor for de nye trænere, mens han fortsat varetager en række administrative opgaver i klubben. Han er født og opvokset i Danmark og har tyrkiske forældre. Han er tættere på spillerne end Mustafa og kan give et billede af, hvordan identiteten i klubben har været gennem de seneste år.

Tredje og sidste interviewperson er Tarek, som spiller på klubbens førstehold og har gjort det siden 2009. Han er født og opvokset i Danmark, men har palæstinensisk baggrund. Han var en af de første med en anden baggrund end tyrkisk, da han startede i klubben. Han kan bidrage med en spillers perspektiv, ligesom han med sin baggrund kan beskrive, hvordan det er at spille i en 'tyrkisk' klub, når ens egen afstamning er anderledes.

Tilsammen repræsenterer de tre interviewpersoner forskellige dele af Vatanspor. De er fra forskellige generationer i klubben, har forskellige roller og forskellige etniske baggrunde. Det øger forhåbentlig muligheden for at tegne et fyldestgørende helhedsbillede af klubben og dens identitet.

5.2 Om interviewprocessen

De tre interviews blev foretaget på samme dag, hvor Vatanspor spillede hjemmekamp og havde en varighed på henholdsvis 50 minutter, 44 minutter og 34 minutter. De to første foregik i klubhuset inden kampen, og det sidste efter kampen var spillet. Det gav mulighed for at lave små observationer undervejs, både i klubhuset og til kampen, der dog ikke blev spillet på Vatanspors normale bane, som er ved at blive renoveret. Disse observationer kunne også bidrage til yderligere interviewspørgsmål – eksempelvis om betydningen af, at en del af de ældre medlemmer var tilskuere til kampen eller at det tyrkiske flag pryder dele af klubhuset.

Interviewene blev optaget og efterfølgende gennemlyttet. Ved gennemlytning blev der noteret tidskoder for relevante pointer og skrevet tilhørende stikord. Desuden blev interessante citater transskriberet. Af tidsmæssige hensyn er en fuld transskription af alle tre interviews blevet fravalgt.

6 Analyse

I følgende afsnit vil de tre interviews blive analyseret. Formålet med en sådan analyse er at komme nærmere et svar på, hvordan klubbens identitet opfattes af medlemmerne. Til det benyttes en række af de analytiske greb, som er introduceret i kapitel 4. Afsnittet vil med udgangspunkt i disse analytiske greb være tematisk opdelt. Inden for hvert tema vil relevante pointer fra alle tre interviews blive præsenteret og sat i forhold til både temaet og hinanden. Til slut vil de vigtigste pointer blive opsummeret.

6.1 Fra tyrkisktalende fællesskab til indvandrerklub

Det første analytiske greb, der danner ramme om et tema er graden af tilknytning til oprindelseslandet. Her adskiller de tre interviewpersoner sig fra hinanden, da én er født i Tyrkiet, én er født i Danmark af tyrkiske forældre, og én er født i Danmark af palæstinensiske forældre. Dermed har de i udgangspunktet forskellige grader af tilknytning til Tyrkiet, som i dette tilfælde kan betragtes som oprindelsesland. De kan dog alle tre give deres bud på, hvordan tilknytningen til Tyrkiet ser ud i dag og gennem årene.

Da Vatanspor blev stiftet i 1989, var det af en gruppe unge mænd, som var kommet til Danmark fra Tyrkiet. Mustafa fortæller, at stifterne kendte hinanden i forvejen gennem et aktivitetscenter:

”Så havde vi et 7-mandsfodboldhold, som var blandet af udlændinge, også tyrkere. Så blev vi enige om, at vi lige så godt kunne stifte vores eget. [...] Vi var kun 4-5 stykker, men efter vi havde stiftet, kom der også nogle danskere på holdet og sådan noget. Vi var omkring 12-13-14 stykker, lige nok til et 11-mandshold. Og vi tabte alle kampene første år eller andet år.”

Klubben udspringer altså af en lille gruppe tyrkere, som spillede fodbold på et andet hold i forvejen. Den gruppe havde formentlig en stærk tilknytning til Tyrkiet, hvor de er født. Om årsagerne til at stifte deres egen klub, fortæller Mustafa:

”Det var nok fordi, vi så kunne være os selv og samles et sted. Vi elsker at spille kort og sådan noget for sjovs skyld. Og så kunne vi være et sted, i stedet for at være under nogle andre, hvor vi ikke selv kunne bestemme, hvad vi skulle, og hvornår vi skulle træne eller spille kampe. Så fik vi vores eget lille kælderrum, hvor vi var i mange år.”

Der var altså et behov for selvbestemmelse, som gav mulighed for øget socialt samvær. Stifterne har stadig et tæt venskab og følger også klubben trofast, selvom deres egen spillerkarriere er forbi. Klubbens tidlige historie var præget af, at integrationen var svær:

”Der var ikke ret mange, der kunne dansk. Jeg kom i 1978, og mange af de andre kom senere, og vi stiftede jo i 1989. Så mange kunne ikke dansk. Det var svært at kommunikere på banen, for det var ikke alle, der kunne forstå hvad modspillerne sagde. Det var altid et problem.”

Det rent sproglige gjorde nok, at tilknytningen til Tyrkiet var tydeligere – både for dem selv og for andre. Der var tale om et tyrkisktalende fællesskab, som gav tryghed og var med til at skabe et sammenhold blandt klubbens spillere. Det var også med til at tiltrække de spillere, som ikke var med fra starten på aktivitetscentret, så det blev muligt at spille 11-mandsfodbold. Mustafa fortæller:

”Det var nemmere at spille sammen med os end at spille med danskere. Det er klart, når man kun har været her et par år og ikke kan dansk. De har også samme kultur, og man kender hinandens værdier og sådan noget.”

Det sproglige er også en af de ting, der bliver peget på, når forskellene mellem den daværende og den nuværende generation i klubben. De nuværende spillere er næsten alle født og opvokset i Danmark og godt integrerede. I dag tales der både dansk og tyrkisk i klubben – de blander sprogene, som Mustafa udtrykker det: *”Når vi siger noget på dansk, så bagefter kommer der noget på tyrkisk. Så det er sådan halvt-halvt.”* Volkan fortæller også om klubbens atmosfære i dag, som er præget af det etniske ophav. Han beskriver den som: *”[...] lidt mere indvandrerkvarteragtig, ikke på en dårlig måde, men jargonen er anderledes end i en dansk klub. Jokesene og vitserne kan godt være anderledes.”*. Det er igen tale om en sproglig dimension, som er med til at adskille klubben fra andre klubber. Den er dog gået fra at være fæstet i det tyrkiske sprog til nu at være karakteriseret af det ”indvandreragtige” – med andre ord et sprogbrug, der til dels defineres i kraft af at være anderledes end det ”normale” danske. Det er ikke længere et bestemt sprog, men en blanding af tyrkisk, arabisk, dansk, og hvad der ellers er repræsenteret af klubbens spillere. På dette område har Vatanspor ligeledes udviklet sig fra at være entydigt til at være multikulturelt, i takt med at flere nationaliteter er repræsenteret. Derudover spiller øget integration af klubbens medlemmer som nævnt også en rolle i forhold til sproget. Integrationen kommer også til udtryk i spillernes forhold til andre klubber:

”Vores førsteholdsspillere kender næsten alle spillere fra de puljer, de spiller i. Og det betyder meget, for så kommer der også mange tilskuere til vores kampe. Det er en stor forskel fra dengang til nu. De er meget mere integrerede nu.”

Det kan måske forstås, som at klubben i begyndelsen var isoleret fra de danske klubber, hvor de i dag er i kontakt med dem, i hvert fald på spillerniveau. De nuværende spillere har venner eller lignende netværk i andre klubber, og de kommer og ser hinandens kampe.

Foruden det sproglige, adskiller klubben sig også fra andre danske fodboldklubber på en række kulturelle aspekter. Som Volkan nævner, er omklædningsrummets jokes anderledes end i en dansk klub. Derudover nævner Tarek, at primært omklædningsrummet formentlig adskiller sig fra en almindelig dansk klub:

”Jeg føler ikke, vi skiller os ud i forhold til mange andre klubber. Vi er her for at spille fodbold. Vi er her for sammenholdet og for det sociale, men også for at blive bedre til at spille fodbold og komme op i rækkerne. Og jo, det kan være at musikken, vi hører i omklædningsrummet, ikke er Kim Larsen. Eller at vi spiser kebab og ikke serverer pølser. Jeg tror, at danskere, der ikke har haft med udlændinge at gøre, og kommer til klubben vil få et kulturchok.”

Han nævner konkrete kulturelle ting, der ligesom jokesene og sproget er med til at gøre klubben anderledes end andre klubber. Der er umiddelbart ikke tale om ting, der er baseret på en bestemt nationalitet, men endnu en gang noget, der går på tværs af nationaliteter og defineres af at være anderledes end etnisk dansk. Som Tarek og Volkan nævner, er stemningen præget af, at mange af klubbens spillere er opvokset i den samme type af område, de ofte selv karakteriserer som et ”indvandrer-kvarter”. Det gælder også for klubbens danske spillere, som Tarek fortsætter: *”jeg vil også sige, at de etniske danskere vi har haft i klubben, det er nogen, der er opvokset med udlændinge.”* Det betyder, at spillerne genkender den anderledes atmosfære og jargon og ved, hvordan de skal gebærde sig i klubben. Det er dog primært faconen, der adskiller klubbens omklædningsrum fra andre. Indholdet af snakken minder om det, der sker i en etnisk dansk klub, mener Tarek: *”Vi snakker om de samme ting. De unge snakker om fester og piger, men der er nok noget slang, som man måske ikke er vant til at høre i andre danske klubber.”* Igen vendes tilbage til, at det sproglige er et særkende, som ikke er til fælles med andre klubber.

Klubben har altså flyttet sig fra at være et decideret tyrkisktalende fællesskab til i dag mere at være repræsentant for en kultur, der er defineret af at være anderledes end etnisk dansk. Det kommer til

udtryk i det sproglige, hvor klubbens spillere i starten ikke kunne dansk og derfor havde det tyrkiske som fællespunkt. I dag er sproget præget af spillernes forskellige nationaliteter, med det fællestræk at det beskrives som ”indvandrerkvarteragtig”. Kulturelt ses et lignende billede, hvor klubben i dag på en række aspekter adskiller sig fra etnisk danske klubber, men uden den kan påsættes en bestemt nationalitet. Det kulturelle er som sproget præget af flere forskellige nationaliteter, hvor det primære fællestræk er, at de ikke er etnisk danske. Vatanspor er i dag ikke et udtalt tyrkisk fællesskab, men hjem for folk med forskellige etniske baggrunde. Langt de fleste har dog indvandrerbaggrund eller er vokset op i områder, hvor der bor mange med anden etnisk herkomst end dansk. Derfor er de bekendte med sproget og kulturen i klubben fra deres opvækst og ved, hvordan de skal passe ind.

Fællesskabet i Vatanspor er i dag ikke baseret på tyrkisk kultur eller sprog. Klubben bliver som nævnt i højere grad betragtet som en indvandrerklub end en tyrkisk klub. Både af egne medlemmer og af folk udefra. Det, som medlemmerne har til fælles er, at de er en del af en minoritetskultur i Danmark og derfor ofte føler sig anderledes. Mange medlemmer deler oplevelser af, hvordan det er at være indvandrer eller udlænding i Danmark, og det er med til, at de føler sig bedre hjemme i Vatanspor end i en almindelig dansk klub. Tarek fortæller:

”Det vi har til fælles, er at vi er indvandrere eller udlændinge, kald os hvad du vil, det er det, der samler os. Selvom Argentina på ingen måde minder om Palæstina eller Tyrkiet, så er de en del af en minoritet. Jeg tror, at det er vores fællesnævner. Vi har det til fælles, at vi ikke er etniske danskere. Det er det, der gør, at vi ligner hinanden.”

Også Mustafa nævner, at det er fællesskabet på tværs af nationaliteter, der skaber sammenhold i Vatanspor: *”Mange af de unge spillere har nemmere ved at blive accepteret hos os. [...] Når det er så forskellige nationaliteter, der er her, har de nemmere ved at acceptere hinanden. De har det til fælles, at de er anderledes.”* Det er altså tydeligvis et fællesskab, der strækker sig over flere nationaliteter og hvor det, der definerer sammenholdet, er hvad de ikke er. Så selvom det tyrkiske præg, både kulturelt og sprogligt, langsomt er blevet mindre tydeligt, findes stadig et etnisk fællesskab. Det er nu blot i højere grad defineret i forhold til andre, hvor alle dem, der ikke tilhører majoritetskulturen, kan finde sig til rette.

6.2 Sportslige ambitioner over national eksklusivitet

Til spørgsmålet om, hvor meget det tyrkiske fylder for klubbens spillere i dag, svarer alle tre, at de ikke tror, det fylder ret meget. Der er efterhånden så mange forskellige nationaliteter repræsenteret,

at der ikke er et fælles holdepunkt i det tyrkiske. For de ældre medlemmer er sagen dog en anden, fortæller Mustafa. De mødes stadig i klubben hver dag og ser alle kampe. Volkan nævner, at det måske betyder noget for de spillere, der har tyrkiske forældre, men ellers ikke. I dag er der tre spillere på klubbens førstehold, som har tyrkisk baggrund. Det er særligt højere sportslige ambitioner, som har gjort, at det tyrkiske islæt kom til at fylde mindre. Volkan forklarer:

”I dag er Vatanspor en fodboldklub på lige fod med Fuglebakken, VRI og Viby. Vi vil gerne have sportslig succes. [...] Det gør vi ved at have dygtige spillere, ved at træne godt, have gode faciliteter, og så levere til kampene. Det er ligesom det, der er essensen af det hele. Og så er det ligegyldigt om spillerne er fra Tyrkiet, Bosnien, Afrika, Danmark, hvad det end er. Kigger du på klubben for 20 år siden, så var det en anden ideologi end det er i dag. Så var det mere den der: ”Vi er Vatan! Vi er tyrkere!””

Udviklingen i nationaliteter på førsteholdet hænger altså sammen med et ønske om at opnå sportslig succes. Da klubben startede, forklarer Mustafa, var det rent hyggefodbold uden ambitioner om andet end, at det sociale skulle være omdrejningspunkt for medlemmerne. Da Volkan blev træner, var det med et mål om at rykke klubben fra Serie 3 til Jyllandsserien på fem år. Det lykkedes, men det havde ikke kunnet lade sig gøre, hvis klubben udelukkende ville bruge spillere med tyrkisk oprindelse:

”Hvis vi skulle være ligesom Athletic Bilbao, der kun vil have baskiske spillere, så ville vi få et problem med at blive succesfulde. Så skulle vi have haft et hold i Tyskland, hvor der er over fem millioner tyrkere, for så har du mange spillere. Her i Danmark er der måske 35.000, og hvor mange er der i Aarhus? Der er ikke nok dygtige spillere, til at du sportsligt kan få succes. [...] Vi kan ikke ligesom sige, at det er den lille gruppe, vi vil få succes med, for det er ikke muligt.”

Kilden af dygtige spillere ville hurtigt løbe tør, hvis ikke andre nationaliteter end tyrkisk bliver taget i betragtning. Volkan beskriver ligeledes, hvordan niveauet for 20 år siden, hvor holdet primært bestod af herboende tyrkere, var lavt. Så den sportslige succes eller forventningen derom har altså betydet, at der ikke er så mange med tyrkisk oprindelse på klubbens førstehold. Det er nok også den primære årsag til, at de tre interviewpersoner mener, at den tyrkiske tilknytning blandt de nuværende spillere er næsten ubetydelig. Der opstår i stedet en tilknytning til klubben, som ifølge både Mustafa og Volkan skyldes, at spillerne ofte trives, når de er der. Derfor er der flere tilfælde, hvor en spiller er vendt tilbage til klubben efter en periode væk derfra. Det er dog igen de sportslige ambitioner og resultater, som er mest afgørende for, hvor loyale spillere og tilskuere er. Konkurrencen om de

dygtige spillere er hård i Aarhus, hvor der er mange klubber at vælge mellem. Og der er Vatanspor måske ikke den første klub på de flestes radar:

” [...] dem udefra, de tænker jo sådan, at Vatanspor, ”jamen det er en lukket klub og man kan ikke komme der, hvis ikke man er tyrker eller muslim eller et eller andet”. Og sådan er det ikke, vi er åbne for alle. Men det er klart, at når der kommer tre kammerater fra Vestjylland, der skal studere i Aarhus og skal bo i en lejlighed sammen og de er rigtig gode til fodbold, så er det ikke lige Vatanspor, de søger. Så er det Viby, ASA, Fremad, Brabrand, Lyseng. Der er mange andre klubber, de tænker på før Vatan. Med mindre, de har to rigtig gode kammerater, som er i Vatan. Så på den måde er der en dør ind til os. Det er meget sjældent, vi bare har en spiller udefra, der tager fat i os og siger, ”jeg vil gerne spille hos jer”. ”

Når folk, der ikke kender klubben, støder på den, er det formentlig navnet og logoet, der er lettest tilgængeligt og dermed giver første indtryk. De er begge fortsat tydelige indikatorer på klubbens tyrkiske oprindelse, som dagligdagen til gengæld ikke bærer så meget præg af. Men betyder navn og logo noget for klubbens medlemmer? Ikke det store, svarer alle tre interviewpersoner. Logoet forestiller et omrids af Tyrkiet og har landets flags rød-hvide farver, halvmåne og stjerne. Mustafa fortæller, at det fra starten fungerede som en art markør: *”Jeg var med til at lave det, men det var ikke sådan at vi tænkte på noget. Vi skulle bare have noget, der kunne sige, at ”vi er tyrkere”. Det var det eneste.”* Den slags patriotisme er dog forsvundet med årene og de nye generationer i klubben. Volkan fortæller, at det måske betyder mere for de ældre medlemmer eller de spillere med tyrkiske forældre. For de fleste spillere er det dog udelukkende en fodboldklubs logo, som de ikke forbinder med andet, siger Volkan:

”Jeg tror ikke, folk kommer her og tænker, at det er fædrelandet og sådan noget. Men det er klart, vi prøver at lave til en motivationsfaktor, ”nu står vi sammen og spiller for logoet” – ikke fordi det er det logo, men det ville jeg også sige, hvis jeg var træner i en anden klub.”

Og Mustafa er enig: *”Nu har alle sådan set taget det til sig, og det har ikke den betydning længere.”* Det er endnu et eksempel på, at det er klubben og ikke det tyrkiske, spillerne har en tilknytning til. Tarek understreger det: *”Vi betragter os selv som en dansk klub, selvom vi har et tyrkisk logo og så videre.”* For spillerne er det tyrkiske altså ikke en stor del af klubben, selvom det er synligt i navn og logo. Tarek fortsætter med at nedtone det patriotiske:

”Jeg har ikke den der landsholdsfølelse, at nu skal jeg ind og spille for flaget eller for logoet. Jeg lægger ikke så meget i det. Det kan godt være, at mine holdkammerater med tyrkisk baggrund gør det, men det tror jeg simpelthen ikke på. Jeg føler nogle gange, at jeg går lidt mere ind i det, på grund af at jeg har været her længere.”

For ham er det altså hans anciennitet i klubben, der er afgørende for dedikationen. Volkan fortæller også, at det ikke er klubbens tilknytning til Tyrkiet eller dens navn og logo, der kan tiltrække og fastholde spillere. Han mener i stedet, det er fordi, de kan lide atmosfæren og omgangstonen:

”Vi forsøger så vidt muligt at få skabt noget socialt for at kunne holde på spillerne. Igen, folk kommer for fodboldens skyld, men der skal også være lidt mere end fodbold. Der skal også være lidt hygge, og det synes jeg også er vigtigt. Så vi prøver at gøre noget for at holde på de dygtige spillere.”

Det er dette ”lidt mere end fodbold”, som kan være svært at definere, men har en tæt forbindelse til den atmosfære, der er i klubben. Det er som nævnt tidligere et sammenhold, der ofte er defineret af en følelse af at være anderledes – det fælles træk er, medlemmernes identitet er præget af noget, der ikke er etnisk dansk.

Udviklingen i Vatanspor har været præget af øgede sportslige ambitioner. Det har blandt andet gjort, at det tyrkiske i dag fylder mindre i hverdagen end det gjorde for 20 år siden. Det skyldes primært, at klubben i jagten på dygtige spillere i dag har mange nationaliteter repræsenteret på førsteholdet. Klubbens navn og logo er i dag de tydeligste tegn på klubbens tyrkiske ophav, men de har ingen funktionel betydning for de aktive spillere. Det er i højere grad klubbens status, niveau og den særlige ”indvandrersatmosfære”, som er med til at definere klubben i dag og tiltrække samt fastholde spillere.

6.3 Hvordan er det tyrkiske til stede i klubben i dag?

Efterhånden som klubben har etableret sig og skabt gode sportslige resultater, er den i sig selv blevet en institution, som flere og flere medlemmer eller modstandere kan have et forhold til. Men hvad kendetegner så den måde, klubben karakteriseres på, både af dens egne medlemmer og af modstanderne?

Næste tema omhandler symbolsk etnicitet. Når tilknytningen til oprindelseslandet har ændret sig og ikke er lige så tydelig som tidligere, kan der i stedet være tale om, at klubbens identitet nærmer sig en symbolsk etnicitet. I det følgende vil eksempler på kulturel repræsentation blive undersøgt, ligesom det vil blive nærmere analyseret, hvor meget det tyrkiske fylder i dag og hvordan udviklingen dertil har været.

Som nævnt i forrige afsnit har de nuværende spillere ikke noget decideret patriotisk forhold til hverken klubnavn eller logo. Passionen for land, klub eller politisk parti, er ellers noget, der er centralt i det tyrkiske samfund, som Volkan fortæller:

"I Tyrkiet er rigtig meget en religion. Du har familiemedlemmer, der holder med Galatasaray, og der er nogle, der holder med Fenerbahce eller Besiktas eller Trabzonspor. Og det er til livet. Og hvis du har en bror, der holder med det andet hold, så... det er ikke fordi, de ikke kan lide hinanden, men der er altid den der..."

I hjemlandet er passionen for fodbold altså stor, og den er samtidig fastlagt. Det er ikke lige til at skifte tilhørssted. Det samme gør sig gældende rent politisk i Tyrkiet: *"Du bliver født som socialdemokrat eller du bliver født som Dansk Folkeparti. Sådan er det i Tyrkiet, sådan er det ikke i Danmark. [...] I Tyrkiet er det: Min holdning, min ideologi, det er den vej, jeg stemmer på dem til døden."* Politisk er befolkningen altså også opdelt og passionen kan minde om den, der findes i fodboldverdenen. Volkan fortæller, at der er i Aarhus i 1980'erne var mange forskellige grupperinger blandt de tyrkiske indvandrere. De var typisk opdelt efter politisk ståsted eller hvor meget, de gik op i deres religion:

"Der var steder, hvor du kun kommer, hvis du har den holdning og den ideologi. Hvis du som en festglad alkoholdrikker pludselig kommer i en moské, så vil folk tænke: "Hvorfor er du egentlig her? Du er jo sådan der i virkeligheden." Så det tyrkiske samfund, også her i Aarhus er bygget meget op på grupperinger."

De skarpe opdelinger mellem grupperne og den store passion, kunne formentlig let have givet anledning til stridigheder, da fodboldklubben blev stiftet og havde brug for flere medlemmer. Men fra starten gjorde stifterne det klart, at det i Vatanspor udelukkende skulle handle om fodbold:

"Vi kigger ikke på religiøse tilhørsforhold, vi kigger ikke på politiske tilhørsforhold, vi kigger ikke på hvilket land, du kommer fra. Der er ikke noget der. Vi er åbne for alle, så længe folk opfører sig ordentlig, så længe folk repræsenterer klubben og sig selv på bedste vis. Det vil sige, vi gider ikke have dem, der laver ballade, vi gider ikke have dem, der ikke kan finde ud af at snakke ordentligt, og så videre. Så det har været et af første og vigtigste punkter i forhold til Vatanspor, at der er ikke nogen religiøs holdning. Klubben er blevet stiftet ud fra, at "jamen vi kommer derfra, så lad os lave et logo" og det var nemmere at gøre det på den måde, fordi alle dem, der startede den her klub, de var af tyrkisk oprindelse."

Klubben bestemte altså tidligt, at politik og religion skulle holdes ude, så alle var velkomne. Her er det begrænsede antal af spillere fra en bestemt gruppe også med til at udelukke muligheden for at lave en klub, der kun er for eksempelvis tyrkiske socialdemokrater. Den inkluderende praksis kan være med til at skabe større afstand til hjemlandet, hvor grupperingerne som nævnt er skarpt opdelt. I Vatanspor vil medlemmerne i stedet komme til at omgås tyrkere fra andre grupperinger end deres egen. På den anden side var det i begyndelsen primært netop tyrkere, der var i klubben. Dermed var det formentlig muligt for medlemmerne at fastholde og endda styrke tilknytningen til hjemlandet gennem klubben, når først barrieren mellem grupperingerne var nedbrudt. Det vil dog i så fald primært være gennem sproglige og kulturelle elementer, da det politiske og religiøse som nævnt ikke skulle fylde noget. Volkan understreger, at det var det tyrkiske, medlemmerne var fælles om, da klubben blev stiftet: *”Så starter vi ligesom klubben for de tyrkere, som bor i Aarhus, som ikke har et sted at gå og måske ikke føler sig hjemme i en anden fodboldklub.”* Klubben bliver altså en mulighed for tyrkere i Aarhus, hvor de kan mødes på tværs af grupperinger og dele det tyrkiske, for på den måde at føle en tilknytning til hjemlandet.

Med tiden har klubben som nævnt tidligere fået flere nationaliteter. De har i overvejende grad haft muslimsk baggrund, hvad enten det er bosnisk, palæstinensisk eller somalisk. Vatanspor har tidligere arrangeret 'iftar' under ramadanen, hvor medlemmerne kunne komme i klubben og bryde fasten sammen efter solnedgang. Det er de dog gået væk fra, da de ifølge Mustafa ikke ønsker at udelukke ikke-muslimske medlemmer fra fællesskabet. Så inklusionen er altså stadig forholdsvis vidtrækkende, selvom det ifølge interviewpersonerne aldrig har været nedskrevet, at klubben skal have plads til alle. Tarek fortæller også om, hvor lidt eksempelvis det religiøse fylder i snakken i omklædningsrummet:

”Jeg tror også, at det kommer bag på mange, for eksempel danskere, der har spillet i klubben, at det ikke er noget, vi går op i. Overhovedet ikke. [...] Vi havde faktisk en holdleder på et tidspunkt, Michael, som var meget positivt overrasket over, at der var plads til alle, og at man ikke blev dømt. [...] Vi er her for fodbolden. Det er det, vi går op i. Hvad folk har af religion, kultur og sådan noget, det kommer i anden række.”

Det understreger altså, at det i dag er fodbolden, der er bærende for kulturen i klubben. Tarek fortæller, at de mange forskellige nationaliteter gør, at de nogle gange taler om religion eller lignende, men kun af ren personlig interesse eller nysgerrighed. Da Tarek startede i klubben, var han én af de eneste, der ikke havde tyrkisk baggrund: *”Dengang jeg startede, var det faktisk kun mig og en enkelt bosnier, så det var lidt mere tyrkisk. Men selv der følte jeg mig velkommen i klubben, selvom jeg ikke havde*

tyrkisk baggrund.” Så selvom det tyrkiske fyldte mere, da Tarek startede, var der stadig plads til ham med palæstinensisk baggrund. I dag er der enighed blandt Mustafa, Volkan og Tarek om, at det tyrkiske ikke fylder specielt meget. Men er den tyrkiske del af klubbens identitet så blevet erstattet, og i så fald af hvad?

Det, der startede som adskilte tyrkiske grupperinger i Aarhus, blev forenet gennem Vatanspor. Med de højere sportslige ambitioner fulgte en jagt på dygtigere spillere, hvorfor der kom flere nationaliteter til. Mange af de nye spillere havde anden etnisk herkomst end tyrkisk og dansk, men det fælles punkt var og er stadig, at de fleste tilhører en minoritetskultur. Klubbens identitet er i nogen grad gået fra at være præget af det tyrkiske specifikt til i stedet at være præget af minoritetskultur generelt. Det understreges blandt andet af Tarek:

”Den tyrkiske forbindelse, det er ikke kun det, det handler om. Det er bare, at vi har en anden etnisk baggrund. Det er ligesom det, der samler os. Det er ikke så meget det tyrkiske, som det måske var til at starte med. [...] Jeg kan huske, at ACFC, som faktisk har hjemmebane her, de er primært med arabisk baggrund og i gamle dage, så var der en rivalisering. Fordi de var arabere og vi var tyrkere. Sådan var det i gamle dage. Og jeg var faktisk med til at slå døren ind til, at nu var der også en med arabisk baggrund, der kunne spille i en tyrkisk klub.”

Der har altså været en udvikling fra et større fokus på nationalitet og rivalisering mellem forskellige nationaliteter, til at de forskellige nationaliteter i dag godt kan spille i samme klub. Det hænger formentlig også sammen med den hårde konkurrence om spillere, der gør, at det er svært for klubberne at være kræsne, hvis de samtidig har sportslige ambitioner. Der er altså ikke længere en tydelig tyrkisk forbindelse, men i stedet en tydelig forbindelse til minoritets- eller indvandrerkultur. Den fælles minoritetsfølelse gør, at de mange forskellige nationaliteter kan føle sig hjemme. Det understreger Tarek, da han fortæller om, hvorfor han i sin tid valgte Vatanspor:

”Med anden etnisk baggrund var det måske nemmere at falde til i en tyrkisk klub eller hos nogle med lignende baggrund, end hvis jeg skulle spille for en dansk klub. Fordi jeg har lidt mere til fælles med tyrkere end med danskere, rent kulturelt.”

Han taler om, at der er et kulturelt fællesskab blandt de minoriteter, der findes i klubben. I Tareks tilfælde nævner han mellemøstlig kultur som paraply, hvorunder hans egen palæstinensiske og den tyrkiske kultur findes og minder om hinanden. Det kulturelle fællesskab har altså også udviklet sig fra at være baseret på tyrkisk kultur til noget bredere, der nok bedst kan defineres som den kultur

minoriteter i Danmark identificerer sig ved. Tarek fortæller om en udvikling i, hvordan dette kom til udtryk i klubbens sociale aktiviteter: *"I gamle dage kunne vi finde på at tage på vandpibecafé efter en fodboldkamp. Det var måske meget tyrkisk, hvorimod i dag tager vi ind til byen, mere på den danske måde."* Vandpibecaféen tillægges en kulturel værdi, der er meget tyrkisk, og det er ikke længere noget, der afspejles i klubbens fælles aktiviteter. Det er et forholdsvist klart eksempel på, at praksis i klubben har ændret sig med tiden – Tarek startede i klubben omkring år 2008. Det er formentlig en kombination af, at klubben har flere nationaliteter, og at dens medlemmer generelt er bedre integrerede. Når Tarek beskriver den nuværende praksis som værende "mere på den danske måde", uden nærmere specificering, er det med overvejende sandsynlighed også udtryk for øget integration, eller mindst et ønske derom. Klubben og dens medlemmer har altså også taget dele af den danske kultur til sig. Det danske fylder altså også noget i Vatanspor. Ofte er det som det, minoritetskulturerne står i forhold til, altså majoritetskulturen. Selvom Vatanspor betragter sig som en dansk klub, omtaler interviewpersonerne andre klubber som "almindelige danske klubber", underforstået at de ikke selv er en almindelig dansk klub. Opfattelsen er generelt i klubben, at den i dag er karakteriseret af det multikulturelle, hvor der er plads til alle. Der er dog en lille forskel på, hvordan interviewpersonerne beskriver dette, og hvordan de mener, det multikulturelle kommer til udtryk. For Mustafa fylder det tyrkiske mere, da han stadig ses med gamle tyrkiske kammerater og medspillere til klubbens kampe. Han understreger dog også, at spillernes primære fællesskab i dag består i at være anderledes, og altså ikke i noget specifikt tyrkisk. Der er et skel mellem første generation i klubben og de nye generationer, for hvem det tyrkisk ikke betyder noget særligt i sig selv. For dem er det i højere grad en respekt for klubbens stiftere og deres baggrund, der betyder noget. Det er blandt andet medvirkende til, at klubben på trods af den mere multikulturelle status har bevaret både navn og logo, som er tydelige markører af det tyrkiske ophav. Tarek fortæller om, at de har diskuteret en ændring:

"Jeg har tit tænkt over det med logoet, "skal vi nu hedde Vatanspor, nu hvor vi er et multikulturelt hold?" [...] Og jeg har spurgt Volkan, "skal det nu hedde Vatanspor?" og han synes, at det er en god ting at holde fast i, at det var på det grundlag klubben blev stiftet dengang af tyrkiske indvandrere. Det er det, der identificerer klubben."

Så selvom klubben i dag har en forholdsvis lav grad af tilknytning til Tyrkiet, bevarer den disse markører, der opretholder forbindelsen. Tilknytningen til Tyrkiet har dermed flyttet sig fra at være direkte i første generation, til nu primært at bestå af anden og tredje generations forhold til første generation. Når den direkte tilknytning ikke længere er tydelig, men der stadig bevares et nostalgisk forhold til de tidligere generationer, kan der være tale om, at det tyrkiske i Vatanspor nærmer sig en symbolsk

etnicitet. Det nostalgiske forhold har ingen betydning i dagligdagen, men gennem logo, navn og de tidligere medlemmers tilstedeværelse findes fortsat en repræsentation af det tyrkiske. Desuden virker det til, at betydningen af Tyrkiet også stadig findes, når medlemmerne skal forholde sig til klubbens historie og identitet.

6.4 ”Vi er bagud 0-1 fra start”

Når historien om Vatanspor skal fortælles, afhænger dens form af, hvilke individer, der fortæller den. Der vil være centrale og perifere begivenheder, der i højere eller lavere grad har påvirket klubbens identitet. Dette næste tema vil undersøge en række af disse begivenheder og hvordan de er eksempler på erindringer, både individuelle og kollektive. Udgangspunktet vil typisk være en konkret anekdote, der i samspil med andre lignende eksempler kan give et billede af, hvilken fortælling klubben og dens medlemmer ønsker at fortælle om Vatanspor.

En vigtig del af fortællingen er, ifølge de tre interviewpersoner, en oplevelse af at blive opfattet som anderledes, når de møder andre klubber – især i mindre landsbyer rundt om Aarhus. Det er ofte præget af fordomme, som enten baserer sig generelt på deres udseende eller på klubnavn og logo. Når interviewpersonerne skal forsøge at svare på, hvordan de tror, andre klubber vil karakterisere Vatanspor, er der enighed om, at det første ord, de sætter på, vil være ’udlændingeklub’ eller ’indvandrerklub’. Det vil ikke være yderligere specificeret, og det tyrkiske vil formentlig ikke være noget, der lægges vægt på. Når de møder hold, de ikke har mødt før, bliver de ikke betragtet som et hold fra Brabrand eller Aarhus V, som ellers er de typiske, lokale områdemarkører, modstandere vil sætte på et hold. De bliver i stedet defineret af det, der gør dem anderledes – nemlig at deres hold primært består af spillere med indvandrerbaggrund. Derfor bliver de altså ofte mødt af en række forudindtagede holdninger, når de spiller kampe nye steder. Både Tarek og Mustafa husker episoder, hvor folk er blevet overrasket over, at Vatanspor ikke levede op til disse fordomme. Tarek fortæller:

”Der er en episode, jeg kan huske meget tydeligt, selvom det er mange år siden. Det var på Djursland, langt ude på landet. Det var første gang vi skulle møde den klub og det var sådan en rigtig landsbyklub. Da vi kommer derud, så er der en ung pige, der står ved siden af sin far. Og vi er jo alle sammen mørke og ser lidt anderledes ud, så siger hun: ”Ej Far, de taler ligesom os!” Og jeg tænkte bare: ”Wauw, hold da op”. Så jo, jeg har det i bevidstheden, at når vi er ude sådan nogle steder, så skal vi opføre os ekstra pænt og prøve at give et godt indtryk.”

Mustafa fortæller om en lignende episode med oldboysholdet:

”Vi oplever meget. [...] Vi var ude i Randersområdet et eller andet sted. Så snakker vi jo dansk, selvom vi er oldboys, eller blander det lidt med tyrkisk, så råber de: ”De kan snakke dansk! De kan snakke dansk!” Jamen, vi er næsten opvokset her jo. Der er lidt forskel, men bare vi bliver accepteret.”

Begge episoder er eksempler på, hvordan klubbens spillere bliver mødt med fordomme, særligt når de spiller i områder, hvor befolkningen er mindre vant til personer med anden etnisk baggrund end dansk. Her kan fordommen både være bygget på spillernes udseende, som Tarek nævner, og på klubbens navn, især når det er første gang, de skal spille det givne sted. Sproget er så det første, der umiddelbart afkræfter den fordom, der måtte eksistere. Derefter kommer spillernes opførsel, som Tarek også er meget opmærksom på. Det er forholdsvis let at forestille sig, at hvis nogle har en fordom om, at modstanderne ikke kan tale dansk, har de også en fordom om, at de er dårligt integreret, hvilket for nogle fører til en fordom om dårlig opførsel på fodboldbanen. Derfor er det centralt for klubben at spillere og trænere skal opføre sig ordentligt. Volkan udtrykker det på følgende vis:

”Når vi går ud på banen, så er vi bagud 0-1. Modstanderen kan ikke lide os, eller de har en fordom om os. Dommeren kan ikke lide os eller har fordomme om os. Så vi skal kæmpe 110%, hvis vi skal have succes. Men vi skal gøre det på en ordentlig måde, på en ærlig måde, på en disciplineret måde, vi skal opføre os ordentligt.”

En del af fortællingen går altså på, at klubben er nødt til at gøre noget mere for at få succes og anerkendelse, end almindelige danske klubber er. Som Volkan nævner, er det ikke nok at gøre mere, det skal også gøres på den rigtige måde. Hvis klubben kun fokuserede på resultater og var ligeglad med dens omdømme, var det blot inden for kridtstregerne, der skulle kæmpes mere. Fordommene findes ikke kun hos modstandere og dommere, ifølge Mustafa er der tale om en større tendens, hvorfor vigtigheden af deres gode opførsel understreges:

”Hvis der står noget om udlændinge, vil folk hellere læse det, i stedet for at læse noget andet. De tror, det er mere interessant. Aviserne skriver tydeligere, hvis det er noget med udlændinge og det tiltrækker folk. Især dem, som ikke kender ret meget til udlænding og de tror jo på alt. Så det betyder meget, hvad medierne skriver. [...] Vi skal opføre os ordentligt. Vi kommer nemt ud i medierne, hvis der er noget.”

Her er fortællingen også, at hvis der skulle være episoder med ballade eller dårlig opførsel, skal der mindre til, før det bliver en historie, fordi klubben har den baggrund, den har. Det taler videre ind i

den overordnede fortælling om at føle sig anderledes og i særdeleshed opleve en anderledes behandling. Volkan beskriver ligeledes:

” [...] Når du kigger på USA. Hvis en hvid politibetjent har gjort noget ved en sort, så sker der meget sjældent noget ved den hvide politibetjent. Vi har haft nogle episoder med dommere, og vi kan mærke hver eneste gang, at dommere de er beskyttet. Lige meget hvor mange fejl de laver, så hvis vi laver en indberetning, så skriver dommeren: ”Jamen, det var ikke sådan, jeg oplevede det, jeg oplevede det sådan her.” Og så kommer der fra disciplinærkomitéen: ”Vi giver dommeren medhold.” Sådan har det været gang på gang, gang på gang.”

Med den indledning bliver citatet sat i en større samfundsmæssig kontekst, så det ikke blot er en fodboldklub, der er uenig med dommeren. Selve fortællingen om dommere og oplevelsen med indberetning og disciplinærudvalg kunne formentlig berettes af de fleste fodboldklubber i Danmark, som føler sig uretfærdigt behandlet. Men den kontekst, den indledende bemærkning sætter, gør pludselig problemet til et spørgsmål om fordomme, eventuelt endda racisme. Volkan understreger dog, at det i høj grad har forbindelse til spillernes opførsel. Han nævner, at han godt kan forstå at dommeren dømmer mere imod dem, der farer op og brokker sig i hovedet på ham hele tiden:

”Det gør noget ved en dommer. Men hvis vi prøver at være ordentlige, og hvis vi prøver bare at spille vores spil uden at hidse os op, så vil vi komme nærmere 0-0. Men så længe vi stadig har lidt af det der i os, så er vi lidt bagud, inden vi starter. Vi er bagud på fordomme, 100%. Men noget af vores opførsel kan vi også allerede være bagud på.”

Fordommene er altså ifølge Volkan svære at ændre på, men opførslen har også en betydning for, hvordan dommere og modstandere opfatter Vatanspor. Som Tarek nævnte, er det særligt når holdet spiller steder, de ikke har været før, de bliver mødt med fordomme. Der kan god opførsel være med til at sikre, at oplevelsen bliver en anden næste gang, de skal spille der. Men klubben har ifølge Volkan en udfordring på den front, der skyldes spillernes etniske baggrund: *”Den måde mine spillere brokker sig på er anderledes end en dansk spiller brokker sig på. Og det kan godt være noget med kultur, det kan godt være noget med opdragelse og så videre. Man er mere varmbloedet, når man kommer dernede fra. Man kan fare hurtigere op.”* Spillernes baggrund kan altså gøre, at de har sværere ved at kontrollere udbrud mod dommeren eller lignende. Derudover kan opvækst og opdragelsen have en betydning:

”Det med at have boet i en lejlighed med syv søskende og larm og forældrene kan ikke... [...] Altså jeg har to børn, jeg synes, det er svært nok. Der er mange af dem her, altså der er nogle, de er elleve børn. Man har kortere lunte, man oplever tingene anderledes. Man har måske været vant til, at man bare går ud på gaden og hænger med sine venner. Det er det miljø, man kommer fra.”

Spillernes baggrund og opvækst kan ses som forklaringer på, hvorfor opførslen nogle gange ikke er som dommer og modstander forventer, og som træneren ønsker. Det kan dermed også ses som en af årsagerne til, at klubben ofte er nødt til at gøre noget ekstra for at lykkes.

Centralt i fortællingen om klubben er altså den modstand, de føler, de møder i jagten på succes og anerkendelse. Modstanden er ofte baseret på fordomme, som gør at spillere og trænere er nødt til at gøre noget ekstra for at opnå samme resultater, på og uden for banen, som en almindelig dansk klub. Der synes at være en stor bevidsthed om det hos alle tre interviewpersoner. De er opvokset med den bevidsthed, som også fylder noget for dem, når de ikke er i fodboldklubben. Eksempelvis beskriver Tarek det således: *”Jeg er hvert fald meget opmærksom på det, ikke kun i fodboldmæssig sammenhæng. Også når jeg ude med mine venner og kammerater, på arbejde og så videre. Det ligger altid i baghovedet.”* Fodboldklubbens fortælling bliver dermed muligvis et billede på den generelle oplevelse af at være indvandrers eller efterkommer deraf i Danmark. Det er nødvendigt at gøre noget ekstra for at komme nærmere 0-0 fra start.

6.5 Det gode eksempel

Foruden den fortælling, der handler om de fordomme, klubben kæmper imod, fortælles også om, hvordan Vatanspor gerne vil opfattes. Også her er der formentlig sket en udvikling fra tiden med hyggefodbold uden sportslige ambitioner til i dag, hvor klubben gerne vil tiltrække de dygtigste spillere i konkurrence med mange andre klubber. I begyndelsen var der ikke samme behov for at tiltrække spillere. I forhold til, hvordan andre opfattede klubben, var det vigtigste derfor, at de ikke blev stemplet som et sted med dårligt integrerede spillere. Som Mustafa nævner, kom klubben lettere i medierne end andre, hvis der blev ballade. Klubben blev i det lokale fodboldmiljø også i højere grad end i dag betragtet som en klub, der adskilte sig væsentligt. I dag er klubben etableret i det aarhusianske fodboldmiljø, og det er som nævnt primært, når de spiller steder, de ikke har været før, de bliver mødt med åbenlyse fordomme. Med de sportslige resultater er Vatanspor altså først og fremmest blevet en fodboldklub, der også har en plads i bevidstheden hos folk udefra. Tarek fortæller om, hvordan særligt den sportslige succes har gjort, at klubben også genkendes for andet end at være tyrkisk: *”Vi har fået den respekt, vi fortjener gennem vores spil og gennem det, vi har præsteret på banen. Og det har jeg*

altid følt, at det er det, vi skal gøre, for at folk ved, hvem vi er som klub.” Vatanspor er med de sportslige resultater og turen op gennem rækkerne også kommet på radaren, når dygtige spillere skal vælge klub.

Med behovet for at tiltrække dygtige spillere, dyrker klubben i dag også en fortælling om, hvordan deres tidligere spillere har klaret sig. Her fremhæves ofte de gode eksempler, hvor klubben har hjulpet spillere i gang og videre i karrieren. Både Volkan og Mustafa nævner den samme spiller, der kom til klubben efter flere år hos større klubber uden at slå igennem:

”Da vi rykkede op i Danmarksserien i 2016, blev vi lidt hypede og populære og fik nemmere ved at tiltrække dygtige spillere. [...] Så vi fik nemmere ved at tiltrække en som Arfan. Han var pissedygtig i AGF som ungdomsspiller. AGF kunne ikke rigtig bruge ham som senior, så røg han til Brabrand i 2. division, og de kunne heller ikke helt bruge ham. Ham kunne vi jo aldrig tiltrække, hvis vi spillede Jyllandsserie 2 eller Serie 1. [...] Fordi vi var i Danmarksserien på det tidspunkt, så ville han gerne spille for os. Og han brugte det på en god måde, som et springbræt. Da han spillede for os, blev han faktisk udtaget til en bruttotrup til det afghanske landshold.”

Volkan understreger, at det sportslige niveau er afgørende, men at klubben stadig gerne vil være et sted, dygtige spillere kan bruge som et springbræt til at komme til på et højere niveau. Selvom det sportslige niveau i dag er det vigtigste for at tiltrække spillere, tror Volkan også, at klubkulturen betyder noget, selv for de dygtigste spillere: *”Arfan går meget op i sin kultur, sin religion og sådan noget. Så det kan godt være at kulturen og sammensætningen af spillere gjorde, at det var nemmere for ham at tage den beslutning.”* Ud over dette eksempel, bliver et andet fremhævet, hvor klubben også lykkedes med at samle en dygtig spiller op og sende ham videre til divisionsfodbold. Samlet set er det en fortælling om, hvordan klubben kan hjælpe spillere med at finde tilbage på et højt niveau, ved at skabe trygge rammer, hvor de føler sig hjemme. Klubben kan pege på eksempler som disse, når den vil tiltrække dygtige spillere, der måske er i tvivl om, hvilken klub de skal vælge.

Foruden de gode sportslige eksempler findes også en fortælling om, hvordan klubben ser sig selv som en del af lokalmiljøet. Den handler om, hvordan klubben og dens spillere kan være rollemodeller for områdets børn og selv optræde som eksempler på folk med indvandrerbaggrund, der er godt integrerede. Tarek fortæller om det særlige ansvar, han føler:

”Nu ved jeg godt, at det bare var Danmarksserien, den fjerdehøjeste række dengang, Men jeg var stolt over det. Der var mange af børnene og de unge, man møder herude, der spurgte: ”Hvornår skal

I spille kamp?” når man mødte dem på gaden. Og det tænkte jeg bare var fedt, at man ligesom var en rollemodel for nogle af de unge.”

Sportsligt har særligt spillerne altså en mulighed for at være gode eksempler for områdets unge, som følger holdet. Men Tarek føler ikke, at det afgrænser sig til det:

”Vi gør noget for området. [...] Det er noget, jeg tænker rigtig meget over, det er det. Fordi der er desværre rigtig mange i dag, som hænger ud og får tiden til at gå med alt muligt lort. Så jeg vil gerne være et godt eksempel. Og den omtale vi har fået, lige så meget lokalt, betyder rigtig meget.”

Tarek mener altså, at klubben og spillerne kan være rollemodel for områdets unge. Det bliver en del af klubbens fortælling, at de også har muligheden for at gøre en forskel for lokalområdet, eksempelvis i forhold til integration. Mustafa fortæller også, at klubben kan have en rolle at spille i forhold til at påvirke folks syn på indvandrere:

”Vi har et stort boligområde her bagved os. Mange af dem er ældre, men dem kan vi måske tiltrække til noget herovre, så de kan få et andet syn på udlændinge. [...] Det har vi tit snakket om, på grund af at klubben ligger godt til det, men vi skal lige have pladsen til det. Så kan vi invitere de mennesker, som bor bagved os.”

Vatanspor har dermed en ambition om at være mere end en fodboldklub. En del af klubbens egen fortælling er, at de gerne vil være rollemodel og stå som et godt eksempel på vellykket integration. De vil også gerne fylde noget i lokalbefolkningens bevidsthed og selvfølgelig helst på en positiv måde. Det er også en fortælling om et ekstra ansvar, som klubben og dens medlemmer qua deres etniske baggrund føler og forsøger at tage på sig.

6.6 Opsamling

Dette afsnit har forsøgt at analysere de tre interviews og derved komme nærmere et svar på, hvordan Vatanspors identitet opfattes af klubbens medlemmer. Det følgende vil opsummere de centrale pointer og udpege de elementer, der går på tværs af de analytiske temaer.

Vatanspor har siden stiftelsen udviklet sig fra at være et fællesskab forankret i tyrkisk kultur og sprog til at være det, medlemmerne selv betegner som en 'indvandrerklub'. I hverdagen blandes forskellige sprog og kulturelle elementer med det mantra, at der skal være plads til alle. Jargonen beskrives som 'indvandrerkvarteragtig', hvor særligt humor og jokes menes at adskille fra det typisk danske. Desuden nævnes en række konkrete eksempler på, at klubben adskiller sig kulturelt fra en typisk dansk

fodboldklub. Det omhandler blandt andet musikken, spillerne hører i omklædningsrummet, og den mad, der serveres til tilskuerne. Meget af det præget af, at de fleste spillere og folk omkring holdet enten har indvandrerbaggrund eller er vokset op i områder, hvor de har været i kontakt med mange indvandrere, så de er familiære med kulturen.

En af årsagerne til at klubben har udviklet sig til at være hjem for mange forskellige nationaliteter er at klubben har højnet de sportslige ambitioner. Det har gjort, at puljen af spillere ikke er stor nok, hvis klubben primært skulle benytte sig af dem, der har tyrkisk baggrund. I dag betragter medlemmerne først og fremmest Vatanspor som en fodboldklub på linje med andre aarhusianske klubber. Der er hos spillerne ingen følelse af, at klubben er forbundet med noget tyrkisk, selvom navn og logo bærer præg deraf.

Vatanspor gjorde det starten klart, at klubben ikke havde hverken politisk eller religiøst tilhørsforhold, men at alle var velkomne. Den inkluderende praksis gjorde, at fra begyndelsen kunne alle tyrkere i Aarhus være med, selvom de kommer fra et samfund, som traditionelt er meget opdelt i både politiske og religiøse grupperinger. Det gjorde først, at de forskellige tyrkiske grupperinger blev blandet. Efterfølgende er inklusionen fortsat og mange forskellige minoritetsgrupper er og har været en del af Vatanspor. Det har medført, at den tyrkiske kultur er mindre fremtrædende, da den er blevet blandet med de mange andre minoritetskulturer til det sammenkog, der findes i klubben i dag. Det specifikt tyrkiske har ingen funktionel betydning i klubben i dag, men elementer fra kulturen kan fremhæves, når der er behov for det. I stedet har nogle af spillerne et nostalgisk forhold til stifterne, og af respekt for dem bevarer navn og logo som repræsentation for det tyrkiske ophav.

En væsentlig del af Vatanspors identitet er den fortælling, klubben har om sig selv. Det er i store træk en fortælling om at have indvandrerbaggrund i Danmark og en oplevelse af, at det er nødvendigt at gøre noget ekstra for at opnå samme succes og anerkendelse som etniske danskere. Klubbens medlemmer føler ofte, at modstandere og dommere møder dem med nogle fordomme, som er mere eller mindre udtalt. Det koges ned til en fornemmelse af, at holdet ”er bagud 0-1 fra start”, men at de har mulighed for med en særlig adfærd at komme tættere på 0-0. Medlemmerne dyrker ligeledes en fortælling om de gode eksempler på spillere, de har hjulpet tilbage på et højere niveau. Dette gøres primært for at tiltrække nye, dygtige spillere. Den sidste del af klubbens egen fortælling handler om, at de gerne vil være det gode eksempel for lokalområdet. Spillerne vil gerne være rollemodeller for områdets børn og unge, mens klubben som helhed gerne vil være et eksempel på vellykket integration

og håber på ved at invitere nabolagets beboere at give dem et andet syn på indvandrere og efterkommere.

Det fælles blandt disse pointer er, at de i større eller mindre grad bærer præg af den udvikling, der har været i klubben siden stiftelsen i 1989. Helt overordnet kan udviklingen i Vatanspors identitet beskrives som at have gået fra at være defineret i noget, medlemmerne er til at være defineret af noget, de ikke er. Fra begyndelsen var det tyrkiske fællesskab med til at definere klubbens identitet. I dag defineres identiteten i højere grad af, at medlemmerne tilhører forskellige minoriteter og derfor adskiller fra det 'almindeligt danske'. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at klubben typisk karakteriseres som en 'udlæningeklub' eller en 'indvandrerklub' og ikke længere en tyrkisk klub, selvom navn og logo stadig indeholder tydelige referencer til det tyrkiske ophav. Fællesskabet i klubben er i dag forankret i følelsen af at være anderledes, og det mener interviewpersonerne er med til, at nye spillere hurtigt bliver accepteret af fællesskabet og føler sig hjemme i klubben. Det opsummeres ret præcist af Tarek: *"Der er plads til alle skæve typer her i klubben. Det er fordi, vi i forvejen skiller os ud, tror jeg."*

Udviklingen har formentlig både sportslige og integrationsmæssige forklaringer. I forhold til det sportslige har højnede sportslige ambitioner medført, at klubben i jagten på dygtige spillere efterhånden består af mange forskellige nationaliteter. Antallet af spillere med tyrkisk baggrund er faldet, hvorfor den direkte forbindelse til oprindelseslandet er mindre tydelig. I stedet opnås som nævnt et fællesskab på tværs af forskellige nationaliteter, hvor det ikke er en direkte forbindelse til en bestemt national kultur, men i stedet en følelse af at være anderledes, der er samlingspunktet. Hvis der skal tales om en fælles forbindelse til et sted er det i dag nok nærmere klubben selv, medlemmerne har en fælles forbindelse til. Den beskrives som et sted med en særlig atmosfære, som også tidligere spillere holder kontakten ved lige med.

Øget integration har eksempelvis betydet, at det tyrkiske sprog ikke længere er en fast del af klubbens hverdag. I stedet blandes tyrkisk lidt med dansk eller de andre sprog, som klubbens medlemmer har med fra deres opvækst. Blandt den første generation af spillere i Vatanspor var størstedelen født i Tyrkiet og kom til Danmark som indvandrere. Den nuværende generation er med få undtagelser født og opvokset i Danmark, kan dansk og er en fast del af enten det danske uddannelsessystem eller arbejdsmarked. Det danske samfund betyder altså også noget for klubbens medlemmer. Formanden Mustafa opsummerer det: *"Det er også vores land, sådan er det jo. Det kan godt være, at vi er tyrkere, men vi vil selvfølgelig det bedste for Danmark. [...] Når Danmark er et godt sted, så har vi det også"*

godt. ” De har taget det danske samfund til sig, men citatet understreger, at de stadig skiller sig ud fra majoritetsbefolkningen.

7 Diskussion

I dette afsnit vil det en del af pointerne fra ovenstående analyse blive diskuteret. De vil blive diskuteret i forhold til den eksisterende forskningslitteratur, som blev gennemgået i forskningsoversigten. Det vil her blive diskuteret, hvordan indeværende case placerer sig i forhold til de fem temaer: *identitet og tilhørsforhold, kulturel repræsentation, transnationale netværk, inklusion og integration* samt *politisk betydning*. Ikke alle temaer er lige relevante i denne case, hvilket også vil afspejles her. Diskussionen har til formål at sætte Vatanspor i perspektiv til andre klubber og dermed vise, både hvordan klubben ligner og adskiller sig fra sammenlignelige tilfælde i udlandet.

Centralt i analysen af Vatanspor står tilhørsforholdet til Tyrkiet, som med tiden er blevet mindre tydeligt. Klubben har gennem integration, men særligt grundet højere sportslige ambitioner fået en spillertrup, som ikke har et nært forhold til Tyrkiet. Den nuværende generation af spillere har mange forskellige nationaliteter, hvilket har gjort, at det ikke længere er noget særligt tyrkisk, der holder dem sammen. I stedet har den store blanding af etniske baggrunde gjort, at fællesskabet er defineret i at være anderledes end etniske danskere. Det går igen i flere eksempler fra forskningslitteraturen, hvor tilhængere og medlemmer af immigrantklubber ofte definerer sig i forhold til andre. Eksempelvis definerer de skotske klubber med irsk ophav, Celtic FC og Hibernian FC, sig ofte som stående uden for det britiske og protestantiske fællesskab i Storbritannien. I Australien er det i modsætning til tilhængere af andre, mere populære sportsgrene end europæisk fodbold. Begge steder er det dog fortsat med udgangspunkt i et specifikt fællesskab, for eksempel irsk baggrund, denne modsætning defineres. Det er ofte et fælles tilhørsforhold til et bestemt land eller område, der gør, at de adskiller sig fra andre og definerer sig som anderledes. Hos de fleste klubber fra forskningslitteraturen er tilhørsforholdet til oprindelseslandet tydeligere, end det er hos Vatanspor. En mulig forklaring herpå er, at meget af den eksisterende forskning har undersøgt klubbernes tilhængere og ikke spillere, trænere eller andre, som er tættere på klubbens dagligdag. Tilhængerne vil måske ofte vælge deres favoritklub på baggrund af værdier og identitet eller netop etnisk eller kulturel baggrund. Hvis en klub, ligesom Vatanspor, vil have sportslig succes, kan de som regel ikke tillade sig at vælge spillere udelukkende af etniske eller kulturelle hensyn. Vatanspor er ikke en stor nok klub til at have en decideret tilhængerskare eller fanklub, men det er muligt, at hvis en sådan fandtes ville det tyrkiske være tydeligere til stede blandt dens medlemmer. Derfor giver det mening at tale om klubbens tilhørsforhold til oprindelseslandet og tilhængernes tilhørsforhold til samme som to forskellige ting. Klubben har som nævnt nogle sportslige hensyn at tage, der i langt de fleste tilfælde er vigtigere end tilhørsforholdet

til oprindelseslandet. For tilhængerne er det ikke nødvendigvis det sportslige, der er vigtigst, ligesom de også i mange tilfælde har et længerevarende forhold til klubben end eksempelvis spillere og trænere har. Vatanstors formand, Mustafa, nævnte, at for ham og de andre stiftere af klubben, som stadig kommer og ser holdets kampe, betyder det tyrkiske stadig meget. Det er stadig det, deres fællesskab er bygget på. Det er måske det nærmeste Vatanstør kommer på de tilhængerne, der er undersøgt i de andre klubber.

Med udgangspunkt i, at Vatanstors tilhørsforhold til Tyrkiet ikke længere er tydeligt, kan det også diskuteres, hvilken betegnelse, det giver mening at bruge om klubben. Gruppen af medlemmer mangler en række af de elementer, som kendetegner en diaspora, hvorfor det er svært at argumentere for at det skulle være en 'diasporaklub'. Eksempelvis er der ingen forbindelser til andre klubber med tyrkisk baggrund, hverken i Tyrkiet eller andre steder i verden. I stedet giver det mere mening at tale om en 'indvandrerklub', som også er en af de betegnelser, de selv bruger. De er sammensat af forskellige minoritetsgrupper, som har det til fælles at de adskiller sig fra majoritetsbefolkningen i Danmark. De bruger som nævnt denne adskillelse til at definere, hvem de er som klub. Det er igen værd at bemærke, at klubben definerer sig i forhold til nogle andre.

I den tidligere forskning har nogle klubber formået at fungere som samlingssted for en særlig etnisk gruppe på tværs af sociale baggrunde. I begyndelsen af Vatanstors levetid havde den en lignende funktion for de tyrkere, der havde bosat sig i Aarhus. Klubbens formål var at samle på tværs af politiske og religiøse skel, som på daværende tidspunkt var skarpt trukket op. Forskningslitteraturen beskriver, hvordan Celtic FC og Hibernian FC giver irere et trygt sted at udtrykke deres 'irishness'. Vatanstør gav tyrkerne i Aarhus et trygt sted at være tyrkere og mødes om en tyrkisk kultur. Det er muligt at argumentere for, at Vatanstør efterfølgende også har fungeret som samlingssted på tværs af etniske baggrunde, hvor alle, der adskiller sig fra majoritetsbefolkningen, kan finde et trygt fællesskab netop baseret på at være anderledes. Så hvor de klubber, der er undersøgt i tidligere forskning, primært bliver et fællesskab på tværs af sociale baggrunde, men forankret i en fast etnicitet, bliver Vatanstør til et lignende fællesskab, hvor forankringen dog er bredere og mindre specifik. Igen gør klubbens størrelse dog, at det kan være svært direkte at sammenligne med mange af de tidligere undersøgelser. Fællesskabet i Vatanstør består primært af spillere, trænere og så en lille gruppe tidligere spillere, som enten har eller har haft en rolle i klubben. Der er ingen fanklub eller stor gruppe tilhængere, som eventuelt kunne have deres eget fællesskab. Det gør sig gældende for de fleste klubber i forskningslitteraturen, hvor det primært netop er tilhængere, der kan bruge klubben som trygt samlingssted og udtrykke deres etniske identitet i den arena, der skabes til kampe eller lignende.

Forskningslitteraturen har umiddelbart ikke beskæftiget sig med, hvordan spillere og trænere bruger en fodboldklub som samlingssted for etnisk identitet og kultur. Det skyldes formentlig, at mange af de undersøgte klubber har professionel status, hvor de sportslige hensyn prioriteres over alt andet. Med andre ord er der i langt de fleste klubber ikke plads til at gøre en bestemt etnisk identitet eller kultur dominerende i omklædningsrummet, som den eksempelvis vil være på tribunerne.

Generelt har forskningen om klubber stiftet af immigrantsamfund også beskæftiget sig med den form for kulturel repræsentation, der er til stede i disse klubber. På dette punkt adskiller Vatan Spor sig ikke afgørende fra lignende tilfælde. Navn og logo har tydelig inspiration fra det tyrkiske, men har ingen funktionel betydning i det daglige, ligesom det ikke betyder noget særligt for klubbens spillere. Nuværende spillere og trænere ønsker dog at fastholde begge dele, primært af respekt for de tidligere medlemmer og det arbejde, de har gjort i etableringen af klubben. Forskningslitteraturen beskriver, hvordan nationale symboler, såsom firkløveren og harpen, har haft en betydning for de 'irske' klubber i Skotland. Samtidig beskrives, hvordan betydningen med tiden er blevet mindre, uden der dog gives en endelig årsag dertil. Der har dog i andre lande været forsøg på at fjerne lignende symboler, således at klubberne mindre tydeligt kunne identificeres med en specifik etnicitet. Det er gjort enten med politiske eller kommercielle interesser in mente. Det har ikke været tilfældet i Vatan Spor. Igen er klubbens mindre størrelse formentlig den mest afgørende faktor. Den har ikke været del af en kommerciel liga, som eksempelvis de australske hold med italiensk ophav, der spillede i den bedste australske fodboldrække. Desuden betyder det noget, at Vatan Spor spiller i Danmark. I Australien skete den såkaldte 'de-etnisering' i et forsøg på at få europæisk fodbold etableret bedre i et land, hvor sporten ofte bliver betragtet som en udenlandsk sport, der primært er for minoriteter. I Danmark er fodbold den mest populære sport målt på antal aktive udøvere, så der har ikke været noget behov for at gøre sporten mere mainstream. Derfor er der plads til, at klubber som Vatan Spor viser, at deres ophav er anderledes end den typiske danske fodboldklub uden risiko for at gøre fodbolden til en minoritetssport i Danmark. Der kan altså umiddelbart være en forskel på, om immigranter tager fodbolden med sig og introducerer den i deres nye land eller om den allerede er etableret. Betydningen af navn og logo er som sagt forholdsvis lille for Vatan Spors nuværende spillere. Den største årsag er formentlig, at de fleste spillere i dag ikke har tyrkisk baggrund, og at det tyrkiske ikke længere er det punkt, klubbens fællesskab primært er forankret i. Der har altså ikke været politiske eller kommercielle forsøg på at fjerne de kulturelle repræsentationer, hvorfor de også er til stede i dag. I stedet har klubbens egne prioriteringer af sportslig succes og tyrkisk fællesskab gjort, at hverken navn eller logo i dag fylder særlig meget i spillernes bevidsthed som noget, der gør Vatan Spor særligt tyrkisk.

Forskningsoversigtens temaer om henholdsvis klubbernes evne til at skabe transnationale netværk og til at få politisk betydning er mindre relevante i forhold til Vatanspor. Klubben har aldrig haft forbindelse til andre tyrkiske klubber, hverken i Tyrkiet eller andre steder i verden. Nogle af medlemmerne har selv forbindelse til familie i Tyrkiet, men det har aldrig været noget klubben har faciliteret eller dyrket. Med hensyn til evnen til at få politisk betydning har Vatanspor som nævnt fra starten besluttet, at de skal være fuldstændig politisk og religiøst uafhængige. Derfor har der ikke været klare eksempler på, at klubben har gjort opmærksom på forskellige politiske budskaber. Derudover har klubben ikke en størrelse, der giver en arena, hvor eksempelvis fans kan udtrykke sig politisk, som det er beskrevet i forskningslitteraturen. Klubben er dog ikke gået fri fra at blive indblandet i politiske anliggender. Da de i 2022 skulle møde AGF i pokalturneringen og fik muligheden for at servere deres traditionelle kebab på Aarhus Stadion, faldt det Dansk Folkepartis Pia Kjærsgaard for brystet og sagen fik stor medieomtale (Jørgensen, 2022; Jørgensen, 2022). Det var dog ikke klubbens ønske, men derimod Kjærsgaard, der ønskede at bruge lejligheden til at diskutere parallelsamfund og 'os mod dem'. Der har efterfølgende været et fortsat samarbejde mellem klubberne, hvor Vatanspor sælger kebab til AGF's hjemmekampe. Det nærmeste, vi kommer et eksempel, hvor klubben har søgt politisk indflydelse, er da de ligeledes i samarbejde med AGF lavede en indsamling til ofre for jordskælvet i Tyrkiet og Syrien i begyndelsen af 2023 (Hald, 2023). Det kan diskuteres om en sådan velgørende indsamling er politisk, men det har formentlig haft betydning for Vatanspors indblanding, at jordskælvet skete i Tyrkiet. I dette tilfælde låner Vatanspor den større platform, AGF er i besiddelse af, da de på den måde kan nå ud til mange flere, end hvis de udelukkende selv skulle stå for at promovere indsamlingen. Det er altså ikke, som hos CD Palestino fra tidligere forskning, med et ønske om at fremme en bestemt politisk sag, når klubben i enkelte tilfælde har forsøgt at bruge fodbolden som platform til at promovere noget andet end sporten.

En politisk sag, der eventuelt kunne være relevant at promovere hos Vatanspor, ville formentlig omhandle integration og forskelsbehandling af etniske minoriteter i Danmark. Klubben har formået at være inkluderende og skabe plads til mange forskellige nationaliteter og etniske baggrunde. De føler dog ikke altid, at det danske samfund er lige så inkluderende. De har en oplevelse af, at deres spillere grundet deres etniske baggrund er nødt til at gøre noget ekstra for at få samme anerkendelse, som en etnisk dansker. Forskningslitteraturen beskriver, at deltagelse i sport og medlemskab af idrætsforeninger kan være effektive midler til integration. I Vatanspor hjælper klubbens spillere hinanden med at finde arbejde, de mødes på uddannelsessteder og lignende. På den måde er det et godt eksempel på, hvordan en idrætsforening kan fungere integrerende. Med udgangspunkt i Robert Putnams

begreber bridging og bonding som forskellige typer af social kapital kan det diskuteres, om Vatanspor både styrker de interne og eksterne forbindelser. Klubbens spillere virker til at have et stærkt fællesskab, der som nævnt er forankret i en oplevelse af at være anderledes. Det kunne tyde på, at der er stærke interne forbindelser. Men hvad med skabelsen af de eksterne? Udover, at spillerne hjælper hinanden med at finde arbejde og at arbejdspladsen også nogle gange bliver brugt til rekruttering af nye spillere, er det særligt interessant at kigge nærmere på forbindelsen til andre klubber. Der nævnes et samarbejde med den 'arabiske' naboklub, ACFC. Det har formentlig været med til at gøre det lettere for spillere med arabisk baggrund at spille i Vatanspor eller at have tyrkisk baggrund og spille i ACFC. Klubberne ligger i samme område og størstedelen af spillerne i begge klubber har indvandrerbaggrund, så selvom der bliver skabt en forbindelse mellem to forskellige klubber, er det ikke sikkert, at den er ekstern i forhold til det samlede fællesskab. Det kan være at spillerne er vokset op sammen eller kender hinanden på anden vis og derfor i forvejen var en del af samme fællesskab. Det kan derfor diskuteres, om denne forbindelse kan siges at være tegn på brobyggende social kapital. Forbindelsen til AGF, der er skabt efter mødet i pokalturneringen, er måske et tydeligere tegn på bonding. Her ses to klubber, der ligger længere fra hinanden både fysisk og niveaumæssigt, som har indgået et samarbejde til gavn for begge klubber. Det har skabt muligheden for at lave eksterne forbindelser, som formentlig ikke ville opstå uden om klubben.

Vatanspor har en inkluderende praksis, hvor der er plads til alle. Også til dem, der som de selv siger, måske har svært ved at passe ind i en 'almindelig dansk klub'. Igen underforstået, at Vatanspor ikke er almindelig dansk klub. De definerer sig grundlæggende i forhold til andre og føler, at de står udenfor, primært fordi andre ser dem som stående udenfor. Men de lægger heller ikke skjul på, at kulturen i deres klub nok er lidt anderledes end i de fleste andre klubber. Så hvad kommer først? Ser majoritetsbefolkningen dem som uden for fællesskabet, fordi de har en lidt anderledes kultur eller har de en anderledes kultur, fordi den er præget af at blive betragtet som stående udenfor? Svaret ligger formentlig et sted midt imellem, men kulturen i Vatanspor har ændret sig med årene. I begyndelsen, hvor spillerne primært var tyrkiske tilflyttere og mange af dem ikke kunne dansk, var de kulturelle forskelle fra en almindelig dansk klub mere tydelige. I dag langt de fleste spillere født og opvokset i Danmark og bidrager til det danske samfund. Alligevel oplever klubbens medlemmer stadig, at de nogle gange bliver behandlet og betragtet som anderledes. Selv når den tyrkiske kultur ikke fylder noget særligt i dag, ser folk udefra i stedet en indvandrerkultur, som også adskiller sig fra majoriteten.

8 Konklusion

Dette projekt har forsøgt at undersøge, hvordan medlemmerne af fodboldklubben Vatanspor opfatter klubbens identitet og hvordan klubbens tyrkiske oprindelse har præget denne identitet. Dette afsnit vil forsøge at samle op på analysen og diskussionen for at kunne nærme sig en konklusion på projektets problemformulering.

Medlemmerne af Vatanspor mener ikke, at den tyrkiske kultur er en del af klubbens identitet i dag. Den er siden stiftelsen og særligt efter klubben fik højere sportslige ambitioner, blevet blandet med flere forskellige andre etniske kulturer til det, der bedst kan beskrives som en 'indvandrerkultur'. Klubbens medlemmer har i dag mange forskellige etniske baggrunde, som alle er med til at sætte deres præg på, hvordan klubbens identitet opfattes. En fortælling, der virker central for klubbens identitet, handler om, at medlemmerne føler, at de på grund af deres etniske baggrund er nødt til at yde en ekstra indsats for at opnå samme succes og anerkendelse som danske klubber. Samtidig vil de gerne fremstå som et eksempel på god integration og være rollemodel for børn og unge i lokalområdet.

Selvom det tyrkiske ophav ikke fylder det store i hverdagen, har klubben bevaret både navn og logo, som er tydeligt inspireret af ophavet. I dag står det for spillerne ikke som repræsentant for noget særligt tyrkisk, men en påmindelse om klubbens stiftere og det arbejde, de har gjort for at etablere Vatanspor. Derfor kan klubbens identitet siges at nærme sig det, Herbert Gans kalder en symbolsk etnicitet. Tyrkiets betydning er altså ikke stor i hverdagen, men gennem et nostalgisk forhold til traditioner og symboler videreføres den tyrkiske tilknytning i fællesskabet.

For de ældre medlemmer, som stadig er i eller omkring klubben, betyder det specifikt tyrkiske mere. De samles for at dyrke det tyrkiske fællesskab, de var med til at starte i slutningen af 1980'erne. I begyndelsen var det både et sprogligt og kulturelt fællesskab forankret i en specifik etnicitet, mens det i dag mere er defineret i, hvordan de adskiller sig fra andre. Klubben var i starten et samlingssted for etniske tyrkere på tværs af sociale baggrunde. I dag er den i lige så høj grad et samlingssted på tværs af etniske baggrunde, mens den stadig også samler på tværs af sociale og religiøse forskelle. Klubben er blevet repræsentant for ikke bare tyrkisk kultur, men for en bredere og noget løsere defineret 'indvandrerkultur'.

Klubbens medlemmer har en oplevelse af, at de grundet deres etniske baggrund bliver mødt med fordomme, især når de spiller nye steder. Derfor er det blevet en vigtig del af deres identitet, at de

skal opføre sig på en særlig måde, der lever op til de forventninger, både modstandere og dommere har til dem. De føler, at de endda ofte skal gøre det i højere grad end deres etnisk danske fodboldkolleger. De har taget den indstilling til sig og arbejder generelt ud fra idéen om, at de "er bagud 0-1 fra start". Med andre ord skal der ydes noget ekstra, hvis de vil have succes.

I Vatanspor er der med deres egne ord "plads til alle skæve typer", fordi de alle sammen i forvejen skiller sig ud fra majoritetsbefolkningen. De er vokset op med og er vant til, at andre har fordomme om dem. Derfor ved de, hvordan de, ved at justere på deres identitet, kan udtrykke sig på den, med Herbert Gans' ord, passende måde. De er nødt til at gøre noget andet, end det, der måske er mest naturligt for dem, hvis de vil have succes på og uden for fodboldbanen. Og de er bevidste om det. Folk udefra bliver ofte overraskede over, hvordan klubben i virkeligheden er at være i. Men dem, der oplever den og dens medlemmer finder tit ud af, at deres fordomme ikke passer. Der er plads til alle. Det er nødt til at være udgangspunktet, hvis Vatanspor også i forhold til omverdenen skal nærme sig 0-0 fra start.

Referencer

- Achondo, L. (2021). A cry for Palestine: vocal practice and imaginaries of Palestinian-ness among Chilean football supporters of Club Deportivo Palestino. *Ethnomusicology Forum*, 30:2, pp. 302-323.
- Agergaard, S. (2013). Hvordan danske idrætsforeninger blev arenaer for etnisk integration. In S. Agergaard, & H. Bonde, *Integration gennem kroppen. Idræt etnicitet og velfærdspolitik* (pp. 63-81). København: Museum Tusculanums Forlag.
- Agergaard, S., Ryom, K., & Toft, N. (2019). Idræt som social integration. In R. Bysted Møller, & J. Kahr Sørensen, *Lidenskab og livskvalitet gennem idræt* (pp. 109-125). Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Assmann, J. (1995). Collective Memory and Cultural Identity. *New German Critique, Spring-Summer, No. 65, Cultural History/Cultural Studies*, pp. 125-133.
- Bavoni, F. (2020). Soccer and hometown associations of Mexican migrants in Chicago: the case of San Rafael. *Soccer & Society*, 21:5, pp. 522-534.
- Blecking, D. (2015). Integration through Sports? Polish Migrants in the Ruhr, Germany. *International Review of Social History, Vol. 60, Special Issue 23*, pp. 275-293.
- Bocketti, G. P. (2008, Maj). Italian immigrants, Brazilian Football, and the Dilemma of National Identity. *Journal of Latin American Studies, Vol. 40, No. 2*, pp. 275-302.
- Bradley, J. M. (1993). Religious Identity in Modern Scotland: Culture, Politics and Football, Unpublished Ph.D thesis. Skotland: Strathclyde University.
- Bradley, J. M. (1994). 'Ethnicity': The Irish in Scotland - football, politics and identity. *Innovation: The European Journal of Social Sciences* 7(4), pp. 423-439.
- Bradley, J. M. (1996). Integration or assimilation? Scottish society, football and Irish immigrants. *The International Journal of the History of Sport* 13(2), pp. 61-79.
- Bradley, J. M. (2006). Sport and the Contestation of Ethnic Identity: Football and Irishness in Scotland. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 32:7, pp. 1189-1208.

- Brubaker, R. (2005, Januar). The 'diaspora' diaspora. *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 28 No. 1, pp. 1-19.
- Bunk, B. D. (2015). Sardinero and Not a Can of Sardines: Soccer and Spanish Ethnic Identities in New York City during 1920s. *Journal of Urban History*, Vol. 41(3), pp. 444-459.
- Cambridge Dictionary. (2023, oktober 31). *Diaspora - English Meaning*. Retrieved from Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/diaspora>
- Den Store Danske. (2023, juli 21). *Gæstearbejder*. Retrieved from Den Store Danske: <https://denstoredanske.lex.dk/g%C3%A6stearbejder>
- Fielding, S. (2017). Ethnicity as an Exercise in Sport: European Immigrants, Soccer Fandom, and the Making of Canadian Multiculturalism, 1945-1979. *The International Journal of the History of Sport*, 34:10, pp. 970-991.
- Gans, H. J. (1979). Symbolic ethnicity: The future of ethnic groups and cultures in America. *Ethnic and Racial Studies*, vol. 2, no. 2, pp. 1-20.
- Gusevskaya, N., & Plotnikova, E. (2020). Historical Memory and National Identity. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, vol. 505, pp. 1026-1030.
- Hack-Polay, D., Mahmoud, A. B., Kordowicz, M., Madziva, R., & Kivunja, C. (2021). "Let us define ourselves": forced migrants' use of multiple identities as a tactic for social navigation. *BMC Psychology*, 9:125, pp. 1-13.
- Hald, B. N. (2023, februar 14). *Samler ind til jordskælvsøfre: Køb en virtuel kebab*. Retrieved from TV2 Østjylland: <https://www.tv2ostjylland.dk/aarhus/samler-ind-til-jordskaelvsofre-koeb-en-virtuel-kebab>
- Jørgensen, M. K. (2022, august 29). *Pia K. tager på stadion med kebabbod*. Retrieved from TV2 Østjylland: <https://www.tv2ostjylland.dk/aarhus/pia-k-tager-paa-stadion-med-kebabbod>
- Jørgensen, M. K. (2022, august 29). *Raser over kebab på fodboldstadion*. Retrieved from TV2 Østjylland: <https://www.tv2ostjylland.dk/aarhus/raser-over-kebab-paa-fodboldstadion>
- Kampmark, B. (2018). Australian soccer rivalries: diasporas, violence and the Balkan connection. *Soccer & Society*, 19:5-6, pp. 875-887.
- Kelly, J. (2007). Hibernian Football Club: The Forgotten Irish? *Sport in Society*, 10:3, pp. 514-536.

- Kelly, J., & Bradley, J. M. (2019). Celtic FC's 1967 Lisbon Lions: why the European Cup victory of the first club from Britain was a defining moment for the Irish diaspora in Scotland. *Soccer & Society* 20:7-8, pp. 1041-1055.
- Klugman, M., & Ricatti, F. (2019). Re-creating Home and Exploring Away in New Cities: Italian Migration and Football Codes Within Australian Urban Centres. *The International Journal of the History of Sport*, 36:6, pp. 513-531.
- Licata, L., & Mercy, A. (2001). The Social Psychology of Collective Memory. *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*.
- Megill, A. (1998). History, memory, identity. *History of the Human Sciences*, Vol. 11, No. 3, pp. 37-62.
- Melucci, A. (1995). The Process of Collective Identity. In H. Johnston, & B. Klandermans, *Social Movements and Culture* (pp. 41-63). University of Minnesota Press.
- Mourlane, S. (2021). Between two worlds: Italian immigrants and football in America (Argentina, Brazil, USA). *International Journal of Migration Studies*, pp. 305-321.
- Poletta, F., & Jasper, J. M. (2001). Collective Identity and Social Movements. *Annual Review of Sociology*, vol. 27, pp. 283-305.
- Ricatti, F., & Klugman, M. (2013). 'Connected to Something': Soccer and the Transnational Passions, Memories and Communities of Sydney's Italian Migrants. *The International Journal of the History of Sport*, 30:5, pp. 469-483.
- Schwabe, S. (2019). Resistance in representation: the diasporic politics of Club Deportivo Palestino. *Soccer & Society*, 20:4, pp. 693-703.
- The UN Refugee Agency. (2023, oktober 31). *What is a refugee?* Retrieved from UNHCR: <https://www.unhcr.org/what-refugee>
- Van Rheenen, D. (2009). The promise of soccer in America: the open play of ethnic subcultures . *Soccer & Society*, 10:6, pp. 781-794.
- Walseth, K. (2016). Sport within Muslim organizations in Norway: ethnic segregated activities as arena for integration. *Leisure Studies*, Vol. 35, No. 1, pp. 78-99.

Warring, A. (2011). Erindring og historiebrug. Introduktion til et forskningsfelt. *temp - tidsskrift for historie*, NR 1-2, pp. 6-35.

Note:

De tre interviews er tilgængelige som lydfiler og vil blive sendt separat til eksaminator og censor.